Бугун Тошкентда МДҲ раҳбарларининг олий даражадаги учрашуви бошланади

Ўзбекистон овози

Рўзномага 1918 йил 21 июнда асос солинган

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ РЎЗНОМАСИ

● Рўзнома: «Иштирокиюн» (1918 — 1920 й.) «Қизил байроқ» (1920 — 1923 й.). «Туркистон» (1923—1924 й). «Қизил Ўзбекистон» (1924—1964 й). «Совет Ўзбекистони» (1964—1991 й.) номи билан чоп этилган, ҳозир «Ўзбекистон овози» (1991 йил 1 сентябрдан) номи билан чиқмоқда.

● № 96 (21. 215) 1992 йил 15 май, жума ●

БАҲОСИ 1 СЎМ.

Ислом КАРИМОВ:

«МДҲнинг ТУГАШИ ҲАҚИДАГИ ОВОЗАЛАР ҲАҚИҚАТГА ТЎҒРИ КЕЛМАЙДИ!»

МДҲ раҳбарларининг Тошкентдаги учрашуви арафасида Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов оммавий ахборот воситаларининг вакиллари билан учрашув ўтказди.

Суҳбат бошида республика Президенти ўз нуқтаи назарини қисқача баён этиб берди ва МДҲ раҳбарларининг Тошкентда бўладиган учрашуви ҳақидаги фикрларни айтди. Гўё МДҲ тугади, деган фикр нотўғри бўлиб чиқди. Бугина эмас, келаётган делегацияларнинг умидворлик кайфияти, мустақил давлатлардан келган мутахассислар жиддий иш олиб борганликлари Ўзбекистон пойтахтида истиқболни кўзловчи муҳим ҳужжатлар албатта қабул этилишидан дарак беради.

Ўзбекистон раҳбари МДҲга кирувчи барча республикаларнинг делегациялари Тошкентга етиб келадилар, деб таъкидлади. Украина делегациясига Бош вазир В. Фокин бошчилик қилади, Президент Л. Кравчук эса Қрим масаласи муҳокама қилинаётган Олий Кенгаш сессиясида қатнашади. А. Акаевга келганда, шуни айтиш керакки, Киев учрашуви вақтидаёқ унинг Хитойга ташриф буюриши маълум эди. Хуллас баъзи раҳбарлар Тошкент учрашувини менсимаслиги ҳақидаги гап-сўзлар уйдирмадан бошқа нарса эмас.

Бу галги учрашув Олмаота, Минск ва Киевдаги учрашувлардан кўп жиҳатдан фарқ қилади. Учрашув арафасида Тошкентда мустақил республикаларнинг ташқи ишлар вазирлари йиғилдилар, ҳарбий маҳкамаларнинг вакиллари фаол ишлаб туришибди. Шу туфайли аввал мўлжалланган салкам 50 та масаладан учрашув кун тартибига ўн бешта энг муҳим масалани киритиш мумкин бўлди. Ана шуларнинг ҳаммаси 15 майгача экспертлар обдон тайёргарлик кўрганликларидан далолат беради.

Суратда: матбуот конференциясида.

Ф. ҚУРБОНБОЕВ (ЎзА) олган сурат.

МДҲ ва хорижий мамлакатларнинг журналистларини кўпдан-кўп масалалар қизиқтирди. Бу масалаларни лўнда қилиб шундай ифодалаш мумкин: мусулмон мамлакатлари раҳбарларининг Ашгабат учрашуви Тошкент учрашувининг боришига таъсир қиладими? Афғонистондаги сиёсий ўзгаришлар, Тожикистондаги ўзаро кураш Ўрта Осиё минтақасида қандай фикрлар уйғотди. Миллий армиялар тузиладими, сўм (рубль) маконининг истиқболлари қандай бўлади?...

И. Каримов Ашгабатдаги учрашувга тўхталиб, жуда қисқа гапирди. Унинг МДҲ раҳбарлари учрашувига ҳеч қандай алоқаси йўқ, деб таъкидлади Президент. У ерда минтақа мамлакатлари ўртасида янада мустаҳкам ҳамкорлик қилиш муаммолари муҳокама этилди. Афғонистондаги воқеалар Ўрта Осиё республикалардаги ишларнинг аҳволига таъсир этмай қолмаслиги табиий. «Аммо менинг фикрим равшан, деб таъкидлади Ўзбекистон Президенти. — Тожикистон — Ўрта Осиё ҳудудида жойлашган мустақил республика. Бинобарин, у ерда Афғонистон устунлик қилишига йўл қўйиб бўлмайди. Мустақиллик ва демократик ислоҳотлар йўлига ўтган Ўзбекистон эса ўз тараққиёт йўлини танлаб олди, бу йўл дунёвий, маърифатли бошқарувга асосланади. Шу сабабли биз учун Туркиянинг иқтисодий модели жозибадордир».

Журналистлар Тожикистоннинг Ленинобод вилояти гўёки Ўзбекистон Республикаси таркибига ўтиш ниятида деб тарқатилган миш-мишларга Президентнинг муносабати қандайлигига қизиқдилар. «Бу масалада мен Ўш воқеалари пайтидаёқ фикримни аниқ айтган эдим, — деб таъкидлади И. А. Каримов. — Биз ҳудудларнинг бўлинмаслиги тарафдоримиз. Қўшни мустақил давлатларда ватандошларимизнинг қандай яшаётганлигига биз бефарқ қараб тура олмаймиз, албатта. Лекин ҳамма муаммоларни сиёсий мулоқот йўли билан ҳал этиш мумкин ва лозим!»

Ҳарбий масала 15 май куни делегациялар муҳокамасига қўйиладиган асосий масалалардан биридир. Армия қандай бўлиши керак, уни ким пул билан таъминлайди? Бу хусусда И. Каримов НАТО каби тузилма тарафдори эканлигини таъкидлади. Ўзбекистон, жумладан, 25-30 минг кишилик ўз армиясига эга бўлиш ниятидадир. Табиийки, бу армия республика бюджетидан пул билан таъминланади, стратегия кучлари тўғрисида гапирганда эса, улар МДҲ бирлашган қуролли кучлари қўмондонлигига қарашли бўлиши лозим. Бунда Россия каби қудратли республика чегаралар хавфсизлигининг, ҳудудлар яхлитлигининг кафили бўлиши керак. Бу муаммога ҳар бир делегация ўзича ёндашади, албатта. Лекин мен ҳамма учун мақбул бўладиган дастур ишлаб чиқилишига ишонаман.

И. Каримов МДҲда ягона сўм маконига тўхталиб, тўпланганлар эътиборини Россия ҳукуматининг тутаётган йўлига қаратди. Россия кўпинча бозор иқтисодиётига ўтишга доир ислоҳотларни ҳамдўстликдаги бошқа республикалар манфаатларини ҳисобга олмай амалга оширмоқда. Мустақил Республикалар ўз валютасини жорий этиш эҳтимоли йўқ эмаслигини таъкидлади у. Лекин бу жараён узоқ давом этадиган қийин жараёндир. Мисол учун Болтиқбўйи мамлакатларини олиб кўрайлик. Улар ўз валюталарини аллақачон босмадан чиқариб тайёрлаб қўйишган. Лекин ўз валютасига ўтишга шошилмаяпти. Чунки бу сўзсиз равишда молиявий бошбошдоқлик ва иқтисодий бухронга олиб боради. Бу масалани ҳар томонлама пухта ўйлаб аниқ ишлаб чиқиш зарур.

Аввало иккита муҳим масалани ҳал қилиш зарур. Бу — МДҲ ягона банк тизимини барпо этиш ва ҳамдўстлик даражасида пул босиб чиқаришдир. Ҳозирча бу ишда Россия монополиячи бўлиб турибди.

Учрашув қатнашчилари Ўзбекистон Президентининг ягона ахборот маконига муносабати билан қизиқдилар. Бу муаммога ўз муносабатини Президент бундай баён қилди: демократик мамлакатда одамлар турли оммавий ахборот воситаларидан фойдалана оладилар. Ягона ахборот макони зарур. Бироқ ўнлаб миллион одамлар ҳаётидаги шу қийин даврда журналистларга талаб мислсиз даражада ошади. Улар воқеалар ва ҳодисаларни холисона ёритишлари, субъективизмдан бутунлай холи бўлишлари керак.

Олмаотадаги учрашувда Россия Президенти Б. Ельцин МДҲ Республикалари ўртасидаги чегаралар «очиқлигича» қолади, деган эди. Афсуски, ҳаёт ўз тузатишларини киритмоқда. Молларни олиб чиқиб кетиш учун янги ижозатномалар, рухсатномалар пайдо бўлмоқда. Бундай ҳолларда нима қилиш керак?

Бозор иқтисодиёти изига ўтиш, ўзаро манфаатли тенг ҳуқуқли ҳамкорлик мавжуд тўсиқларни олиб ташлаши мумкин, деб таъкидлади И. Каримов. Шундай даврга биз албатта борамиз, бунга эришиш учун МДҲ раҳбарлари мумкин қадар тез-тез учрашиб туришлари, ўнлаб миллионлаб кишилар манфаатларига дахлли муаммоларни олий даражада ҳал этишлари зарур.

Ўзбекистон Президенти умидбахш кайфиятда бўлишига қарамай, оммавий ахборот воситалари эътиборини айрим муаммоларга қаратдики, эҳтимол Тошкентда уларнинг ҳал этилишига эришиб бўлмас. Собиқ СССР мулкини тақсимлаш ва ҳамдўстлик қуролли кучларини пул билан таъминлаш ана шундай масалалардандир. Бу хусусда катта баҳс бўлиши кутилмоқда.

Учрашув қатнашчиларининг фикрича, И. Каримов барча саволларга рўй-рост ошкора жавоб қилди, бу эса журналистларнинг муносабатида акс этди. 15 май журналистлар учун ҳам, МДҲ давлат бошлиқлари қатнашчилари учун ҳам қизғин иш куни бўлади.

Л. ЛЕВИН,
(ЎзА мухбири)

ҚАШҚАДАРЁДАГИ УЧРАШУВЛАР

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси Ш. М. Йўлдошев 13-14 май кунлари Қашқадарёда бўлиб, Қарши шаҳри, Косон ва Ульянов районлари меҳнаткашлари ҳузурида бўлди. Вилоят ҳокимлигининг фуқароларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоялаш, ёғин-сочин натижасида зарар кўрган хўжаликларга ёрдам бериш борасида амалга ошираётган ишлари билан танишди.

Ш. М. Йўлдошев вилоят ҳокимлигида Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари билан учрашди. Республика Президентининг халқ турмушини яхшилаш юзасидан қабул қилган фармонларининг ижроси, Олий Кенгашнинг навбатдаги сессиясига тайёргарлик, ижтимоий-сиёсий вазиятни янада барқарорлаштириш ва бошқа масалалар ҳақида гап борди. Депутатлар Олий Кенгаш комитетлари ишини такомиллаштириш, юзага келаётган муаммоларни ҳал қилиш ҳақида ўз мулоҳазаларини айтдилар.

Учрашувда Қашқадарё вилояти ҳокими Т. П. Хидиров иштирок этди.

(ЎзА).

ҲОКИМЛИКДА КЕНГАШ

Бухоро вилоят ҳокимлигида дин аҳли фаоллари — шаҳар ва районлардаги масжидлар имом ҳатиблари, Мирараб мадрасаси раҳбарияти, шаҳар ва район ҳокимларининг дин ва миллий муносабатлар масалалари билан шуғулланувчи ўринбосарлари, адлия ходимлари, Халқ демократик партияси вилоят раҳбарияти ҳамда бошқа жамоат ташкилотлари ходимлари иштирокида кенгаш ўтказилди.

Кенгаш иштирокчилари вилоят ҳокимлигининг дин аҳли билан ҳамкорлиги, Бухоро вилоятидан ҳажга борувчиларга амалий ёрдам кўрсатиш, Баҳовуддин Нақшбандий таваллудининг 675 йиллигига тайёргарлик ва бошқа масалалар тўғрисида фикрлашиб олдилар.

(ЎзА мухбири).

ДЕЛЕГАЦИЯЛАР ТОШКЕНТГА КЕЛДИ

● МДҲ мустақил республикаларининг расмий делегациялари олий даражадаги Тошкент учрашувида қатнашиш учун 14 май куни Ўзбекистон пойтахтига келди.

Россия Президенти Б. Ельцин Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги мухбири билан суҳбатда ҳозирги учрашув тўпланиб қолган кўпгина муаммоларни ҳал этишга имкон беради. мустақил давлатлар ўртасида самарали, ўзаро манфаатли ҳамкорлик учун кенг истиқболлар очади, деб умид билдирди.

— МДҲ тугаган эмас, — деб таъкидлади Россия Президенти. — у ривожланмоқда. Ўрта Осиё минтақасидаги республикалар билан анъанавий ўзаро муносабатларимиз ҳамиша дўстона бўлган. Муносабатларнинг ана шу даражасини сира йўқотмаслик, аксинча уларни ҳар томонлама ривожлантириш зарур.

Б. Ельцин оммавий ахборот воситалари вакилларининг айрим республикалар раҳбарлари нима учун Ўзбекистон пойтахтига келмади, деган саволларига жавобан буннинг объектив сабаблари борлигини, бинобарин, вазиятни чигаллаштирмаслик кераклигини таъкидлади.

— Тошкентда бир қанча муҳим муаммоларни ҳал қилишимиз лозим, — деди Беларусь Олий Кенгашининг Раиси С. Шушкевич. — Биринчи навбатда иқтисодий алоқаларни йўлга қўйишимиз, узилиб қолган алоқаларни тиклашимиз зарур.

Қозоғистон Президенти Н. Назарбоев космик тадқиқотлар дастурлари билан боғлиқ муамоларга тўхталиб, бу соҳада МДҲ барча республикаларининг мустаҳкам ҳамкорлиги зарурлигини таъкидлади.

— Менимча, энг муҳими коллектив хавфсизлик тўғрисидаги ҳужжатни қабул қилишдир, — деди Н. Назарбоев. — Армиямиз билан тажриба ўтказишни тўхтатадиган пайт келди. Шунингдек биз МДҲ ягона ахборот маконини маъқуллаймиз. Бу масала Тошкентда ҳал этилади, деб ўйлайман.

Тошкент аэропортида Мустақил давлатлар расмий делегацияларини Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. Каримов, Олий Кенгаш Раиси Ш. Йўлдошев, Бош вазир А. Муталов, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

(ЎзА).

И. А. Каримов «Озодлик» радиоси ва «Америка овози» вакиллари билан учрашди

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов 13 май куни «Озодлик» радиоси ва «Америка овози» раҳбариятининг вакиллари билан учрашди. Ўзбекистонга келган делегацияга «Озодлик» радиосининг директори Эндерс Уимбуш бошчилик қилмоқда.

Ўзбекистон Президенти узоқ давом этган ошкора суҳбатда меҳмонларга мустақиллик тўғрисидаги декларация қабул қилингандан сўнг республикада юз берган ўзгаришлар ҳақида сўзлаб берди.

Туб ўзгаришларга қарамай, Ўзбекистондаги ҳаёт бир томонлама ёритилаётганлиги таъкидланди. Бир қанча собиқ марказий оммавий ахборот воситалари бу ердан тахминларга асосланган хабарларни бермоқдаки, уларда кўпинча фактлар бузиб кўрсатилади. Бу, шубҳасиз, ёш давлатнинг обрўсига путур етказади. Афсуски, хориждаги кўпгина радио ва телекомпаниялар, рўзномалар, шу жумладан «Озодлик» радиоси ва «Америка овози» ҳам ишончга сазовор бўлмаган ахборот манбаларидан фойдаланмоқда. Бундай манбалар кўпинча ўзларини мустақил деб атаётган рўзномалардир.

Суратда: учрашув пайти. Ф. ҚУРБОНБОЕВ (ЎзА) олган сурат.

Лекин тез ўзгариб бораётган турмушда Ўзбекистоннинг кўп миллионли халқига, қолаверса бутун жаҳонга Ўрта Осиёдаги бу энг катта республика тўғрисида ҳаққоний, ҳар томонлама ўйлаб тайёрланган ахборот зарур. Ўзбекистоннинг йирик халқаро оммавий ахборот воситалари билан бевосита алоқада бўлиб, улар билан фаол ҳамкорлик қиладиган пайт келди.

Ўзбекистон Президенти демократик жамиятда яшовчи одамлар турли радиостанцияларнинг эшиттиришларини тинглаш имкониятига эга бўлишлари мумкинлиги ва лозимлигини таъкидлади. Уларнинг ўзлари юз бераётган воқеалар ва ҳодисалар тўғрисида ҳеч қандай мафкуравий тазйиқсиз хулоса чиқара оладилар, яқин вақтларгача ана шундай мафкуравий тазйиқ ўтказиб келинди.

Бироқ ишга бундай ёндашиш учун бир қанча муаммоларни ҳал қилиш зарур. Биринчидан, техникавий таъминот муаммоси. Бу муаммо қисман ҳал этилган. Япониянинг замонавий телеалоқа асбоб-ускуналарини харид қилиш тўғрисида шартнома тузилган. Иккинчидан, тез орада Туркия телекўрсатувини йўлдош орқали олиб кўрсатиш бошланади.

Мустақил Ўзбекистон ҳаётининг барча соҳаларига тааллуқли холис ахборот бериш тўғрисида гапирганда, шуни айтиш керакки, бу ерда «Озодлик» радиоси ва «Америка овози» радиосининг каттагина ахборот марказини барпо этиш зарур. И. А. Каримовнинг бу таклифини меҳмонлар миннатдорлик билан қабул қилдилар.

Э. Уимбуш, жумладан, Тошкентнинг қулай жуғрофий ва сиёсий мавқеини ҳисобга олганда у ана шундай марказ барпо этиш учун энг мақбул шаҳар эканлигини таъкидлади. Бутун дунёда машҳур бўлган телемулоқот ўзаро манфаатли ҳмкорликда дастлабки қадам бўлиши мумкин. Ўзбекистон-Америка телемулоқоти шубҳасиз шу икки мамлакатнинг ўзидагина эмас, бошқа мамлакатларда ҳам қизиқиш уйғотиши таъкидланди.

Бузиб кўрсатилган субъектив ахборот негизида чинакам демократик жамият қурилиши мумкин эмас, деган фикрга Э. Уимбуш қўшилди. Шу сабабли «Америка овози» ва «Озодлик» радиоси ўзининг кўп йиллик тарихида хабарларга баҳо беришда ҳамиша пухта ўйлаб кўришга ва холисликка асосланган. Аммо Ўзбекистондаги ва умуман Ўрта Осиёдаги воқеаларни ёритишда нуқсонлар бўлганлиги таъкидланди. Бундай нуқсонлар асосан эски сийқа андозаларга амал қилиш натижасида содир бўлди.

Учрашувда мустақил республиканинг жаҳон ахборот тизимига қўшилиши Ўзбекистонда демократияни ривожлантиришга, Ўзбекистон аҳолисини дунёда юз бераётган воқеалар билан тўлароқ таништиришга кўмаклашуви таъкидлаб ўтилди.

Ўзбекистон Президенти, «Озодлик» радиоси ва «Америка овози» вакиллари қабул қилинадиган программаларни техникавий таъминлашдан тортиб ёш ўзбек журналистларини тажриба орттиришга чет элларга юборишгача турли жиҳатларни кўзда тутадиган ҳамкорлик тўғрисидаги шартномани имзолаш зарур, деган бир фикрга келдилар.

(ЎзА).

АШГАБАТ УЧРАШУВИ ЯКУНЛАРИГА ЮҚОРИ БАҲО БЕРИЛМОҚДА

АШГАБАТ, 13 май. (Туркманпресс мухбири Б. ПЕРЕНГЛИЕВ — ТАСС). Осиёдаги етти давлат раҳбарларининг Ашгабат учрашувида унда қатнашувчи мамлакатларнинг жаҳон сиёсати ва иқтисодиётига қудратли ёриб ўтиши содир бўлди. Туркманистон Президент Кенгашининг бугунги мажлисида шундай фикр айтилди. Учрашув қатнашчилари Эрон орқали Туркияга ва Европага газ қувури ётқизиш, Пекин — Истанбул трансосиё темир йўлини қуриш каби ва бир қанча бошқа лойиҳаларни амалга ошириш тўғрисидаги аҳдномаларнинг бутун қитъа учун тарихий аҳамиятини, бу воқеа Осиё минтақаси иқтисодиётини тиклашга зарур жўшқинлик бағишлашини таъкидладилар.

Мажлисда 1993-1995 йилларда Туркманистонни иқтисодий ва ижтимоий ривожлантиришнинг уч йиллик режаси лойиҳасини тайёрловчи комиссия ҳам тузилди. Комиссияга Республика Президенти Сапармурот Ниёзов бошчилик қилади. Экспертларнинг фикрича, бу режанинг амалга оширилиши Туркманистонга қисқа муддатда жаҳоннинг ривожланган мамлакатлари даражасига етиб олиш имкониятини беради.

• ХДП: сиёсий ташкилот нуфузи

ИШ ТАҲСИН ВА ТАНҚИД БИЛАН БИТМАЙДИ

ЯҚИНДА ХДП Октябрь район кенгаши II пленуми бўлиб ўтди. Унда ўтган давр давомида бажарилган ва бажарилмай қолган ишлар сарҳисоб қилинар экан, негадир эришилган муваффақиятлар ҳақида қайта-қайта гапирилмади. Ишни қойиллатиб қўйганларга ҳам ҳамду-санолар айтилгани йўқ. Айрим хатоларга йўл қўйган кишилар ҳам айблари юзасидан ҳадеб дакки эшитмаётганидан ҳайратда эдилар. Хўш, бу йиғиндаги ғайритабиий ҳолат сабаби нима?

Дастлаб, гапнинг индаллосини сабабга жавоб топишдан эмас,балки партия кенгаши, унинг аъзолари фаолиятига ҳамда шу ерлик меҳнаткашлар ҳаётига бир сидра чизғи беришдан бошласак, деган фикр маъқул кўринди.

Ҳамма жойда бўлгани сингари бу райондаги халқ демократчилари ҳам шу ерлик халқ орасидаги инсонлар. Адабий тил билан айтганда бу чўлқуварларни шу кунларда уйидан топиш қийин. Кўчада эса қораси ҳам кўринмайди. Рўзғор тебратиш ва фарзандлар ризқини топиш илинжи аллақачон уларни далага, тўғрироғи даласига етаклаган. Шу боис қидирган киши уларни албатта даласида учратади. Фақат бир зумлик бўлса-да олтинга тенг вақтини «ўғирлаш»га ачинмаса бас! Дарвоқе, «Ҳорма, бор бўл»га борган кишини бажонидил қабул қилишади. Минган оти — техникасидан тушиб тугунидаги бир бурда нони билан сийлашга ҳам вақт топадилар. Аммо уларнинг ортиқча гап-сўзга вақти, тоқати йўқ. Ҳар ким ўз ишини қилсин, — дейди баъзи гапни чўзганларга.

Район партия кенгашининг 31 та бошланғич ташкилотига бирлашган 1075 нафар аъзонинг барчаси меҳнаткаш, заҳматкаш кишилар. Бири ўз иш жойида куч-қудрати билан техника бошқарса, иккинчиси ақл-заковатини кўпроқ ишга солади. Барчаси тинимсиз меҳнат ортидан ризқ топади. Кенгаш бюроси аъзолари яқинда «Мулоқот» сайёр клубини ташкил этишди. Клуб аъзолари жойларда меҳнаткашлар билан учрашиб ўзаро мулоқотлар ўтказаётир. Мулоқотларда кўтарилган муаммолар ечим жараёнига кўра район, вилоят, жумҳурият раҳбарияти идораларигача етказилмоқда. Уларнинг ҳал бўлишига имкон қадар эришилмоқда.

Шундай учрашувларнинг бири «Уч қаҳрамон» давлат хўжалигида бўлиб ўтди. У ерда меҳнаткашлар деҳқон, фермер хўжаликларига ер ажратиб бериш масаласида амалий ёрдам зарурлигини айтишди. ХДП район кенгаши аъзолари ушбу масала юзасидан район ҳокимига мурожаат қилдилар. Масала ижобий ҳал этилди. Деҳқон фермер хўжаликларига ер ажратиб берилди. Шунингдек, район кенгаши ҳузурида ХДП аъзоларидан иборат депутатлар қабулхонаси фаолият кўрсата бошлади. Қабулхонада ноиблар навбатчилик асосида ишлашади. Бирор талаб ва таклиф, арз ёки шикоят «кўтариб» келган меҳнаткашларни қабул қиладилар. Муаммоларни иложи борича ўша жойнинг ўзида ҳал қилиб беришади. Мабодо бунга имкон йўқ экан, барча масалалар жамланиб юқори идораларга жўнатилади. Ижобий ёки салбий ҳал этилиши биланоқ арздор хабардор қилинади.

ХДП район кенгаши ва барча партия аъзолари навбатдаги йиғилишларнинг бирида Президент фармонларининг бажарилишини ўзлари назорат остига олиш масаласини кўтариб чиқишибди. Шунга кўра, ҳар бир ХДП аъзосининг касб мутахассислигига қараб барча фармон ва қарорларнинг ҳаётга тадбиқ этилиш жараёни доимий кузатиб борилаётган экан. Бундай тартибнинг жорий этилиши албатта ўз ижобий натижасини кўрсатаяпти, дейди район солиқлар бош идораси бошланғич партия ташкилоти котиби Баҳодир Ҳаитов.

Нарх-наво ошиши ҳали тўхтаганича йўқ. Шу боис Президентимиз ўқитувчи, врач ҳамда пенсионер сингари давлат бюджетидан маош олаётганлар иш ҳақи ва нафақаси миқдорини тез-тез ошириб турибди. Бизнинг соҳамизда Президент фармонларининг бажарилиши — бюджет таъминотидаги аҳолининг маошини ўз вақтида мунтазам олиб туриши билан белгиланади. Шу боис, баъзи тиғиз дамларда кечалари идорада қолиб бўлса-да, ишлаймиз. Деҳқон ва чорвадор вақтинча маошсиз яшаб туришига имкон топар... Аммо ўқитувчига ўхшаш касб эгаларининг асосан маошдан бўлак нимаси бор, ахир, дейди у гапини савол тарзида тугалларкан.

Баҳодирнинг ушбу сўзларини тингларканман, «Маошимиз кечикаяпти. Иш ҳақимизни ўз вақтида ололмай қийналиб қолдик. Фалон ой бўлдики маошдан дарак йўқ! Бизга ёрдам беринг» мазмунида таҳририятимизга келаётган хатларни эсладим. Буларга сабаб ушбу соҳа ходимларининг бир кунлик, нари борса бир кунлик ортиқча меҳнатини ўзларига раво билмасликлари оқибати эканлигини ишондим. Бу эса ҳар бир ХДП аъзоларининг ҳар бир соҳада ҳар бир тармоғу барча иш жойларида ташаббус кўрсатиб меҳнат қилиши бугун нақадар зарурлигини кўрсатади, албатта.

Район кенгаши биринчи котиби Беркинбой ака Авалбеков хонасида суҳбатлашар эканмиз беихтиёр унинг иш столи устидаги қоғозларга кўзим тушди. «Ҳали ҳам қоғозбозлик экан-да» деган фикр ҳаёлимни бир зум бўлса-да чулғади. Қоғозларнинг баъзиларига секингина кўз югуртирдим. Уларнинг биридан қатор қилиб битилган ўтказилажак тадбирлар рўйхатини ўқидим.

— Шароф Рашидовнинг 75 йиллигини нишонлашга доир тайёргарлик муносабати билан шанбаликлар ўтказиб туриш;

— Пилла мавсумида хўжаликлар бошланғич партия ташкилоти котиблари ва ХДП аъзолари ипак қурти боқишни ўз оталиғига олиши;

— Туман ҳудуди ва хўжалик марказларини ободонлаштиришда ХДП аъзолари ташаббус кўрсатиши;

— Иқтисодий танглик муносабати билан партия ташкилотларини моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш мақсадида ишлаб чиқариш корхоналари ва бригадаларини ташкил этиш....

Рўйхат узун эди. Аммо мени уларни ўқишдан кўра бу тадбирларнинг қандай амалга оширилаётгани кўпроқ қизиқтирарди. Бу саволимга дастлабки далилий жавобни хонада ўтиргандаёқ олдик. Негаки, Беркин ака хона деразасидан район ҳокимияти биноси олдидаги ерни ағдараётганларга ишора қилиб;

— Ана уларнинг бири бошланғич партия ташкилоти котиби Қувват Жўраев бўлади. У киши шу атрофдаги ишларни ташкиллаштириб бош-қош бўлиб турибди. Қолган жойларга ҳам ХДП аъзоларидан бириктиб қўйганмиз, — деди. Қоғозда битилган яна бир тадбирга жавоб шу бўлдики, ХДП район кенгаши хўжаликларнинг биридан 50 гектар ер олиб, деҳқончилик қилишни ҳам бошлаб юборибди. Бу ҳолнинг тартиби: ишлаб-чиқариш харажатлари учун тўловни район кенгаши ўз зиммасига олибди-ю орттирилган соф даромаддан маълум фойда беришга хўжалик рози бўлибди.

Дарҳақиқат, бугун давр синови, ҳаёт чиғириғи — бозор иқтисодиёти нафақат инсонларни, балки бутун жамиятни ташвишга солиб қўйгани рост. Аммо бу бамисоли шундай ташвишки, бундан ҳеч ким мен зор бўлдим ё хор бўлдим, деб биров бировга қақшамайди. Чунки, бу ташвиш бугун қанчалар аччиқ бўлмасин, унинг эртанги куни тотли. Мустақиллик аталмиш ширин нашидаси бор унинг.

Бунга эришищда, ўша кунларга етишда нафақат бир инсон балки бутун жамият фаровонлигини кўзлаган тарзда меҳнат қилаётган партия вакиллари бугун ўз ишидан ўзлари қониқаётгани йўқ. Шу боис ҳам юқорида келтирилган жавобсиз қолган сабабни Беркинбой ака Аввалбеков шундай изоҳлади:

— Халқ манфаати йўлидаги ҳар қандай (у катта ёки кичик бўлсин) амалий ишгина партия мақсади ва мавқеини белгилайди, халқ билан жипслигини таъминлайди. Ва шубҳасиз бундан келажакда унинг обрў-эътибори ҳам ошади. Эскича иш юритиш тартиби ва услуби билан эса бу мақсадга эришиб бўлмайди. Шунинг учун ҳам биз пленумда, «Сен фалон ишни қойиллатибсан, яша!.. Сен эса бу ишни расво қилибсан..» деб ўтирмадик.

Дарвоқе, бундан биз янги партиянинг ҳақиқий халқ партияси бўлиши учун курашар эканмиз, аввало имкони борича собиқ компартия йўлйўриқ ва йўсинларини такрорламасликка эришмоғимиз лозим экан, деган хулоса чиқиши ҳам табиий. Демак, Халқ демократик партияси ва унинг ҳар бир аъзоси фаолият мезонини бажарилган иш таҳсинига чиройли мақтов ва бунинг акси учун аёвсиз танқид ҳадя қилиш билан белгилаш ҳам тўғри эмас. Қолаверса, иш юритишнинг айнан шундай усуллари ҳам кутилган натижани бермаслигини вақт бир сидра бўлса-да, кўрсатади. Модомики шундай экан, ушбу партиянинг ҳар бир аъзоси мустақил Ватан, халқ бахт-саодати учун мустақил фикрлаган ҳолда ишлаши лозим. Буни эса тажрибада шакллантириш керак. Шундагина, бундай меҳнат ҳеч қандай кўрсатма-ю, йўл йўриқни кутмайди. Таҳсинга ҳам зор эмас. Танқидга эса ўрин ҳам бўлмайди.

Ш. РЎЗИЕВ,
«Ўзбекистон овози» махсус мухбири.
Жиззах вилояти.

ТАДБИРКОРЛИК САМАРАСИ

Ғиждувон ип йигирув ва тўқув фабрикаси бу йил ўзининг ўн йиллигини нишонлайди. Ўтган давр мобайнида фабрика лойиҳа қувватига эришди. Бултур 2003 тонна ип йигирилиб, 10 миллион 500 минг метр сурп тўқилди. Бунга, албатта, қувватлардан тўлароқ фойдаланиш эвазига эришилди.

Корхонага ўз касбининг устаси, талабчан ва ташкилотчи Мурод Умаров раҳбарлик қилади. У оддий ишчиликдан кўтарилгани учун ҳам меҳнаткашларга ғамхўрликни ўзининг биринчи даражали вазифаси деб билади. Цехларда меҳнат маромини таъминлаш учун шароит яратилган. Дам олиш, кийим алмаштириш хоналари бор, душлар ишлаб турибди. Цехларда ҳаво тозалагичлар мавжуд. Ҳар бир ишчи ўзини корхона хўжайини деб ҳис этади. Чунки ҳар ким ўз

• Ҳаракатда баракат

меҳнати маҳсулидан манфаат кўрмоқда. Ўтган йили корхона 4 миллион 350 минг сўм соф фойда кўрди. Фойда ҳисобидан ишчиларнинг меҳнат стажига қараб 250—400 сўмдан қўшимча ҳақ тўланди. Овқатланиш учун эса 80 сўмдан бериб борилди. Айрим ишчи оилаларга жами 150 минг сўм моддий ёрдам кўрсатилди.

Жорий йилда бу миқдор янада кўпайди. Шуни таъкидлаш керакки, корхонада ҳаммаси бўлиб 1800 дан зиёд ишчи меҳнат қилади. Уларнинг 1500 нафари хотин-қиз. Ишчиларнинг таъминотини яхшилаш мақсадида улар ижтимоий ҳимояланмоқда. Ҳар бир ишчига ҳозир 200 сўмдан овқат пули бериб борилаяпти.

Зарарли муҳитда ишлаётган 166 ишчига сут маҳсулотлари бепул берилмоқда. Ёки ҳар бир ишчининг ойлиги 2000 сўмни ташкил этмоқда. Пешқадам ишчилар эса 2,5 минг сўмдан зиёд ойлик олмоқдалар. Бу, албатта ишлаб чиқарилаётган маҳсулот ҳажми ва сифатига ҳам боғлиқдир. Шу йилнинг ўтган чорагида режага нисбатан 4 миллион 273,5 минг сўмлик маҳсулот кўп ишлаб чиқарилди. Шундай экан, ишчилар фойда ҳисобидан катта манфаат кўрмоқдалар.

Корхонада ХДП бошланғич ташкилоти, касаба уюшмаси қўмитаси маъмурият билан ҳамкорликда иш кўриб, ишчиларнинг унумли меҳнатидан сўнг ҳордиқ чиқаришларини яхши ташкил этаётир. 2 та ошхона, 2 та буфет ва чойхонада арзон нархда таомлар тайёрланиши, турли кўнгилочар тадбирлар ўтказиб турилиши, ишчиларнинг соғлиги назорат остига олинганлиги фикримизнинг далилидир.

Бундан ташқари, 280 ўринли болалар боғчасида ишчиларнинг болалари меҳр оғушида. Кўплаб оилалар фабрика ҳузуридаги уйларда яшашади. Ҳозир Бухоро уйсозлик комбинати 300 оилага мўлжалланган турар жойни жадал барпо этяпти. Бу билан чекланилгани йўқ. Маданият саройи, соғломлаштириш маркази, болалар боғчаси қуриш режалаштирилган.

— Ҳар қандай муваффақиятнинг калити меҳнат, — дейди фабрика директори М. Умаров. — Биз фабрика ҳузурида кичик корхона ташкил этиб, режадан ташқари ишлаб чиқарилган маҳсулотнинг 60 фоизини ўзимизда сақлаб, ишчиларга махсус коржомалар тикиб беряпмиз. Аста-секин бу ерда ишлаб чиқариладиган маҳсулотларни махсус дўконда сотувга чиқарамиз.

Директор ҳақ гапни айтди. Корхона Бухоро ип газлама ишлаб чиқариш бирлашмасининг филиали бўлганлиги учун ҳам айрим муаммоларни ҳал этолмаяпти. Агар эскирган дастгоҳлар янгиланса, гул босиш цехи қурилса, ишчилар бундан ҳам яхшироқ меҳнат қилишлари мумкин. Шундай бўлса-да, ҳозирча ички имкониятлардан фойдаланиб, бозор иқтисодиёти ҳамласидан ҳимоя қилинмоқда. Бу йил корхонада 2000 тонна ип калаваланиши керак. 11 миллион метр сурп тўқилиши режалаштирилган. Бу мақсадга эришилса, даромад салмоқли бўлиб, танглик анча бартараф этилади.

Д. БАҲРОНОВ,
Бухоро вилояти.

• ПАРТИЯ АХБОРОТИ

ФОЙДАЛИ МУЛОҚОТЛАР

Қисқа вақт ичида Паркент туманида Ўзбекистон Халқ демократик партияси сафлари 400 нафар кишига кўпайди. Янгитдан аъзо бўлганлар орасида ишчилар, деҳқонлар, зиёлилар ва бошқа турли касб эгалари бор.

— Партия сафи янгитдан аъзо бўлганлар ҳисобига кенгайиб боришида уруш ва меҳнат фахрийларининг ҳиссаси сезиларли бўлмоқда, — дейди туман партия кенгаши масъул ходими А. Абдураҳмонов. — Айниқса,, Асом Жабборов, Собит Ортиқов, Маъмур Солиҳов, Аҳмат Тошбоев сингари фахрийлар жойларда осойишталикни сақлаш, меҳр-мурувват, оқибат, аҳлоқ-одоб, миллий қадриятлар кундалик турмушдан кўпроқ жой олиши учун жон куйдирмоқдалар. Ўз навбатида туман партия кенгаши улар билан тез-тез мулоқотда бўлиб туришни диққат марказидан қочирмаяпи.

Яқинда туман кенгашида худди шундай йиғилишларнинг навбатдагиси ўтказилди. Унда фахрийлар партия ташкилотларининг мавқеини кўтариш, таъсирини кучайтириш, ижтимоий ва маънавий турмушда қатор муаммоларни ҳал қилиш юзасидан аниқ фикр, амалий таклифларни изҳор этдилар.

Ўзбекистон ҳукуматининг ҳозирги мураккаб шароитда аҳолини иқтисодий жиҳатдан муҳофазалашга қаратилан сиёсати хусусда қизғин сўз юритдилар.

Фахрийлар билан ўтказилган мулоқот ҳар томонлама фойдали эканлиги яна бир бор синовдан ўтди. Туман партия кенгаши навбатдаги мулоқотларни ўқитувчи-тарбиячилар, тиббиёт ходимлари, хотин-қизлар ва ёшлар ўртасида ҳам ўтказишга қарор қилди.

А. МАННОПОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

САФЛАР КЕНГАЙЯПТИ

Тўрткўл районидаги Дмитров номли жамоа хўжалиги бошланғич партия ташкилоти ўз сафига 104 кишини бирлаштирган. Бу ерда 11 та цех ташкилоти аҳоли ўртасида ташвиқот ва тарғибот ишларини кучайтириб юборди. Ўтказилаётган суҳбатларда ХДПнинг мақсад ва режалари аҳолига чуқур тушунтирилмоқда. Шу сабабли ХДП сафига киришни истаётган пахтакор ва чорвадорларнинг сони кўпайиб боряпти. Ўтган ойларда 34 киши ўз тақдирини партия тақдири билан боғлашга қарор қилиб ариза берди.

Партия ташкилоти аҳоли турмуш шароитини яхшилаш мақсадида шу ишга боғлиқ барча соҳаларга чуқур кириб бормоқда. «Бизнинг вазифамиз аҳолини янада яхшироқ, унумлироқ меҳнат қилишга чорлашдан иборат. Қаерда иш яхши борса шу ерда даромад ҳам кўп бўлади, демак кишиларнинг турмуш шароити шу қадар яхшиланиб боради,—дейди бошланғич партия ташкилоти котиби И. Ортиқов. — Биз мана шуни назарда тутиб, дала ишларига ҳам фаол қатнашдик. ХДП аъзоларининг кўпчилик қисмини оддий пахтакорлар, механизаторлар ташкил этгани сабабли улар орқали аҳоли ўртасида олиб борилаётган тарғибот ишлари анча осон кўчяпти.

Жамоа хўжалиги ўтган йили 12 миллион сўм даромад олган эди. Партия ташкилоти таклифи билан кекса, камбағал, ночор оилаларга ёрдам қўли чўзилмоқда. 45 нафар кўп болали оилаларга 5680 сўм ёрдам берилди.

Р. ЕШИМБЕТОВ.
«Ўзбекистон овози» мухбири.

• Металлургия саноати: муаммо, мулоҳаза, мушоҳада

БОШИ БЕРК КЎЧА

Ҳозир Навоий ҳокимлиги олдидаги энг ечимталаб муаммо вилоят ҳудудидаги у ёки бу тармоқ корхоналарини боши берк кўчадан олиб чиқиш масаласидир. Жумладан, жумҳуриятимиз Олий Кенгаши ва Вазирлар Маҳкамаси олдида ҳам ушбу муаммо кўндаланг турибди.

Ҳа, чиндан ҳам саноатчилар, кимёгарлар, цементчиларнинг катта бир авлоди меҳнат қилаётган Навоий корхоналарида бугун аҳвол ниҳоятда танг. Кон-металлургия комбинатига қарашли Навоий машинасозлик заводини олиб кўрайлик, Ҳозир 2 минг нафар ишчининг 300 га яқини завод ҳовлисини тозалаш, йўлакларни супуриш, чиқиндиларни чиқариш ишлари билан машғул. Чунки бошқа иш йўқ.

Агар вазият шу аҳволда давом этаверса, икки минг ишчининг эрта-индин беиш қолиши ҳеч гап эмас. Аслида бу ишчилар 1-2 йил муқаддам ўз заводларида кон-металлургия комбинати учун ўта ноёб асбоб-ускуналар, турли дастгоҳлар, экскаватор ҳамда бульдозерларга эса ҳар хил эҳтиёт қисмлар ясаб беришарди. Агар бу асбоб-ускуна ва техникаларнинг Мурунтов (аслида Бурунтоғ) тилло конида, кон қидирув экспедицияларида ишлатилаётганини ҳисобга оладиган бўлсак, ускуналар билан таъминлашда қанчалик узилишларга йўл қўйилаётгани беш бармоқдек аён бўлади-қолади.

Завод жамоаси 30 га яқин турдаги халқ истеъмоли моллари ҳам ишлаб чиқарди. Пластмасса банка ва шиша қопқоқлари, дазмол босиш тахталари, посилка яшиклари, ҳар хил гулдонлар шулар жумласидандир. Айниқса, заводда энг ихчам ва арзон «Десна» кир ювиш машинасининг ишлаб чиқарилиши катта шов-шувга сабаб бўлган эди. Ҳатто бу ерда 20 литр сиғимли ёнилғи идишлари ишлаб чиқаришнинг ўзлаштирилиши завод иқтисодиётини янада яхшилади. Биргина ўтган йилнинг ўзида ишчилар 13 минг дона кир ювиш машинаси, 2,5 мингта ёнилғи солиш идишлари ишлаб чиқаришди.

Хўш, бу йил-чи? Афсуски, жорий йилда бу орзуга айланмоқда. Йилнинг биринчи чораги ўтиб кетсада, бултур бошланган чала ишлар ҳам ниҳоясига етмаяпти. Эҳтиёт қисмлар, айрим узеллар йўқлиги сабабли 20 та оғир станок буюртмачиларга етиб бормаяпти. Пластмасса қопқоқлар, посилка яшиклари у ёқда турсин, эндиликда ҳатто кир қистиргич ишлаб чиқариш учун хом ашё топилмаяпти. Бунга асосий сабаб — Иттифоқ шартномаларининг издан чиқиши. Россия, Украина шартномачиларининг айби билан ҳозир заводда пластмасса, ёғоч, алюминли металлар, электр двигателлар, конденсаторлар анқонинг уруғи. Тула, Рязань, Николаев шаҳарларидаги шартномачилар бўлса зарур хом ашё учун мол айирбошлашни талаб қилишяпти.

Ахир завод жамоаси олтин ва уран конлари учун зарур асбоб-ускуналар, замонович техникаларга ноёб эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқаришса, қайси маҳсулот тури билан мол айирбошлашади? Нима, пластмасса ва ёғоч учун олтин ёки уран беришсин-ми? Шу ва шунга ўхшаш муаммолар заводнинг боши берк кўчага кириб қолишига, иқтисодиёти инқирозга учрашига олиб келди. Шартномачиларнинг панд бериши етмагандек, бозор муносабатлари, эркин нархларга ўтилиши вазиятни янада мураккаблаштирди. Масалан, ҳозир биржаларда пластмасса, металл, ёғоч нархи осмон баравар. Ҳатто электр двигатель ва конденсаторнинг харид нархи ҳам 60 марота қимматлашди. Шундай бўлгач, қандай қилиб биржалардан зарур хом ашё сотиб олиш ёки завод ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш мумкин?

— Аҳвол шу қадар оғирлашдики, ишчилар ижтимоий ҳимояга ниҳоятда муҳтож бўлган бир пайтда завод иқтисодий тангликка рўпара келди, — дейди ишлаб чиқариш бўйича директор ўринбосари Геннадий Иннокентьевич. — Агар биз бундан 2-3 йил илгари тармоқдан миллион-миллион сўм фойда кўрган бўлсак, ўтган йили зарар билан чиқдик. Яхшиям кон-металлургия комбинати тасарруфидамиз. Акс ҳолда аллақачон заводни бутунлай ёпиб қўйиб, ишчиларга жавоб берардик.

Дарҳақиқат директор ўринбосари ҳақ гапни айтди. Яхшиям завод комбинатга қарашли. Худди шу комбинат ёрдами билан завод муҳандислари, ишчилари, ҳозир ойига ўртача 1200 сўмдан маош, 210 сўмлик товон пули олишяпти. Бироқ қачонгача комбинат завод зарарини қоплайверади? Ахир, бозор иқтисодиёти бу хилда ишлашни кўтармайди-ку!

Ана шундан келиб чиқиб, завод раҳбарлари ҳам ўз резервлари, имкониятлари эвазига ишлаб чиқарган маҳсулотларни қиммати қиронга сотишни мўлжаллашаяпти. Масалан, илгари ҳар донаси 45 сўм бўлган «Десна» кир ювиш машинасини бугунги харидор 4 минг сўмга олармикан? Ёки донаси 15 сўм бўлган ёнилғи солиш идишлари 150 сўмга арзирмикан? Бу ёғи ҳам муаммонинг муаммоси бўлиб турибди. Агар харидорлар оғринмай ушбу буюмларни сотиб олишса, шубҳасиз, биржалардан хоҳлаган металл ҳам, электр двигатель ҳам сотиб олиш мумкин. Афсуски, бу ҳам ҳали жумбоқ.

Худди шу ўринда кон-металлургия комбинати раҳбарларининг завод учун амалий кўмагини ҳам қайд этмоқ керак. Комбинат директори Н. Кучерский заводни боши берк кўчадан олиб чиқиш, ишчиларнинг турмуш шароитини яхшилаш учун қўлдан келган ҳамма ишни қилмоқда. Бироқ жумҳурият Вазирлар Маҳкамасидаги мутасадди ўртоқлар ҳамон эскичасига ишлашдан нарига ўтишмаяпти. Улар ҳалигача режа, мажбуриятни дастак қилиб туришибди.

Шундай экан, Вазирлар Маҳкамасидагилар мукаммал бир ечимга келмоқлари, Навоий саноат корхоналарига мадад қўлини чўзмоқлари керак. Акс ҳолда завод боши берк кўчадан чиқиш йўлини ҳали-бери топа олмайди.

М. ШАРОПОВ,
Навоий вилояти.

Қорақалпоғистон Республикаси. Тўрткўл районидаги Дмитров номли жамоа хўжалигида ўтган йил сентябрь ойида «Нафосат» тикувчилик фабрикаси ишга туширилганди. Ҳозир бу ерда аҳоли талабига мос истеъмол буюмлари ишлаб чиқарилмоқда. Шу кунгача қарийб 70 миллион сўмлик маҳсулот тайёрланиб, савдо шаҳобчаларига етказиб берилди.

Корхонада хотин-қизлар кўпчиликни ташкил этади. Яқинда бу ерда цехлар кенгайтирилиб, ишсиз юрган қишлоқ аёлларининг яна бир қисми меҳнатга жалб қилинди.

СУРАТДА: илғор тикувчилар Санобар Қурбонова ва Гулхумор Айтбоевалар.

Сураткаш: Б. АЛЛАШЕВ.

НАРХ АРЗОНЛАШДИ

Наманганда хусусий ва кооператив дўконларда гўшт нархи анча арзонлашди. Бунинг сабаби шаҳар солиқ инспекцияси ходимлари фаол ишлаётганлигидир.

Ана шу ташкилот ходимлари 70 дан ортиқ савдо жойларини текшириб, қонунда кўзда тутилган маҳаллий бюджетга тўловларни ундиришни тартибга солдилар... Маълум бўлишича кўп қассоблар ҳеч қандай рухсат олмай, шу иш билан шуғулланиб келаётган эканлар. Тўққиз нафар «ишбилармон»нинг ҳар бирига 2300 сўмдан жарима солинди. Жарима тўлашдан бош тортган қассобнинг иши халқ судига оширилди.

(ЎзА мухбири).

ШОШИЛИНЧ ХАБАР

ШАҲАР ТРАНСПОРТИНИНГ ИШИ ТЎХТАМАЙДИ

«Интерфакс»га асосланиб 14 май куни «Маяк» радиостанцияси орқали эшиттирилган ахборот Тошкент шаҳар транспорти раҳбарларини ҳайратга солди. Унда трамвайлар ва троллейбусларнинг ҳайдовчилари 15 май куни иш ташлашлари хабар қилинган эди.

— Ҳеч қандай иш ташлаш бўлмайди, — деди Тошкент трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи Х. С. Маҳкамов. — Барча корхоналаримиз осойишта, меъёрий ишлаб чиқариш маромида ишламоқда.

Тошкент шаҳар транспортининг муаммолари бор, албатта: машиналар эскириб қолган, эҳтиёт қисмлар етишмаяпти ва ҳоказо. Лекин уларнинг ҳаммаси иш давомида ҳал этилмоқда.

(ЎзА).

ҚУЛАЙЛИК ЯРАТИЛДИ

Жиззах вилоятининг Пахтакор районидаги Акмал Икромов номли пахта заводига қарашли боғча бундан буён бепул бўлди. Заводнинг касаба уюшмаси ташкилоти ва раҳбарияти томонидан қабул қилинган жамоани ижтимоий ҳимоя қилиш дастурига биноан, мактабгача тарбия муассасасининг бутун сарф-харажатини корхона ўз зиммасига олди. Бу дастурга биноан яқинда 22 та оила шинам коттежларда ҳовли тўйларини ўтказди. Корхонанинг ҳамма ходимлари тиббий кўрикдан ўтишлари учун Тошкент тиббиёт илмгоҳи билан шартнома тузилди. Даволаниш курси ҳам завод ҳисобидан бўлади.

(ЎзА).

ФОЙДА ОМИЛИ

Сурхондарё вилоятидаги Жарқўрғон пахта тозалаш заводида ёрдамчи ишлаб чиқариш муваффақиятли ривожланмоқда. Бу эса меҳнаткашларни мавсумлар орасида иш билан таъминлаш ва қўшимча фойда олиш имконини беряпти. Авваллари чиқитга чиқадиган материаллардан кўрпа-тўшакка солинадиган пахта олинаётганлиги фойда омили бўлди. Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш дастурининг кейинги босқичида гилам цехи очиш кўзда тутилган.

(ЎзА).

Яхши ният йўлида

● Урганч шаҳрининг «Коммунистическая» деб аталган марказий шохкўчаси бўйлаб юриб, Шовот канали кўпригига кўтарилсангиз, чап соҳилда ёнма-ён қад ростлаган уч қаватли иккита замонавий бинога кўзингиз тушади.

Чиндан ҳам салобатли бу бинолар бизнинг замонамизда, бундан қарийб чорак аср муқаддам бир неча юз минг сўмлик маблағ сарфлаб бунёд этилган ва ўша пайтдаёқ «Механизаторлар дам олиш уйи» деб эълон қилинган эди. Очиғи, ўтган давр ичида бу биноларга бирор механизаторнинг ҳам қадами теккани йўқ.

Тўғри, Урганчдаги 21-қишлоқ қурилиш тресги бинокорлари бунёд этган ва ҳали-ҳануз ўша трест балансида сақланаётган бу «қадимий» иморатлар дастлабки икки-уч йилдан буён ҳувиллаб ётди. Кейинчалик шаҳар мактаблари ўқувчилари фақат ёзги таътил пайтида дам оладиган мавсумий лагерга, ундан кейин бўш пайтларда эса трестнинг атиги 30-40 нафар йигит-қиз касб ўрганадиган комбинатига айлантирилди. Рости, ўқув комбинати қанчалик самара, фойда келтирганлиги бизга қоронғу.

Минг шукурки, мустақиллик шамоли Хоразмга ҳам етиб келиб, эркинлик ва ишбилармонликка, тадбиркорлик ва ташаббускорликка кенг йўл очилди. Айрим муаммоларни ақл-идрок билан ечиш, баъзи нарсаларни жой-жойига қўйиб, ўз номи билан аташ имконияти яратилди. Бу имконият биз тилга олган ажойиб қўш бинога ҳам кулиб боқди. Вилоят агросаноат уюшмаси, Урганч темир йўл станцияси, вилоят пойафзал ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоалари бу биноларни биргаликда ўз тасарруфларига олиб, уларни деҳқонлар, темирйўлчилар, бирлашма ишчи-хизматчилари саломатлигини муҳофаза қиладиган санаторий-профилакторийга айлантиришга қарор қилишди. Айни кунларда бўлғуси шифо маскани биноларини капитал таъмирлаш, ҳудудини ободонлаштириш ишлари жадал олиб борилмоқда.

Амалдаги йилнинг иккинчи ярмида фойдаланишга топшириш кўзда тутилаётган янги даволаш ва соғлиқни муҳофаза қилиш муассасасига раҳбарлик қилиш вазифаси Урганч темир йўл касалхонасига узоқ йиллар етакчилик қилган тажрибали врач, жумҳуриятда хизмат кўрсатган маданият ходими Эгамберган Искандаров зиммасига юкланди.

Шифохона юз ўринли. Унинг бир корпуси оналар ва болалар соғлигини муҳофаза қилишга ажратилади. Умуман, бу ерда олий маълумотли врачлар, малакали саломатлик посбонлари хизмат қилишади.

— Энг муҳими, — деди Эгамберган ака Искандаров, — биз бу ерни намунали шифо масканларидан бирига айлантириш ниятидамиз. Воҳанинг тобора бузилиб бораётган экологик муҳити натижасида турли касалликларга чалинган беморлар сонининг кўпайиб бораётганлиги ана шуни тақазо қилмоқда.

Э. МАДРАҲИМОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

• Республика ҳукуматида

ХАЛҚ ОЗИҚ-ОВҚАТ БИЛАН КАФОЛАТЛИ ТАЪМИНЛАНСИН

13 май куни Тошкентда аҳолини асосий озиқ-овқат маҳсулотлари ва ашёвий моллар билан кафолатли таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида тузилган республика штабининг мажлиси бўлди. Унда «Ўзбексавдо» уюшмасининг, Ўзбекбирлашувнинг, Маҳаллий саноат вазирлигининг, «Ўзбекистон балиғи» концернининг, бошқа вазирликлар ва идораларнинг раҳбарлари, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимларининг ўринбосарлари иштирок этдилар. Мажлисни штаб бошлиғи, Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари А. Н. Возненко бошқариб борди.

Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон ССР аҳолисига асосий озиқ-овқат маҳсулотлари ва ашёвий моллар сотишни барқарорлаштиришга доир қўшимча чоралар тўғрисида» ва «Ўзбекистон ССР аҳолисига кундалик зарур молларни белгиланган миқдорда сотиш устидан назоратни кучайтириш ҳақида» чиқарган қарорларини бажариш юзасидан Наманган вилояти ва Тошкент шаҳри ҳокимиятлари амалга ошираётган ишларни текшириш натижалари кўриб чиқилди.

Наманган вилояти ва Тошкент шаҳри ҳокимиятларининг аҳолини асосий озиқ-овқат маҳсулотлари ва ашёвий моллар билан кафолатли таъминлаш масалаларига доир ишларида катта камчиликлар мавжудлиги таъкидланди. Бу ҳокимиятларга, шунингдек республика Ички ишлар вазирлигига аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари ва ашёвий моллар билан кафолатли таъминлаш, уларни сотиш тартибини бузиш, маҳсулотларни ғайриқонуний йўл билан республикадан ташқарига олиб чиқиб кетиш ҳолларининг ҳар бирини текшириб, айбдорларга нисбатан жуда қаттиқ чоралар кўриш таклиф этилди.

Вазирлар Маҳкамасининг Қашқадарё вилояти бу йил Тошкент шаҳрига ёғи олинмаган сут маҳсулотлари ва тухум етказиб беришига, Қорақалпоғистон Республикасига, Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятига балиқ маҳсулотлари етказиб беришига таааллуқли фармойишлари қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. Мазкур фармойиш қониқарсиз бажарилаётганлиги таъкидланди. Республика Қишлоқ хўжалик вазирлигига, Қашқадарё вилояти ҳокимиятига Тошкент шаҳрининг ҳокимияти билан биргаликда тасдиқланган топшириқ сўзсиз бажарилишини таъминлаш юзасидан зарур чораларни кўриш ва йилнинг биринчи ярми охиригача маҳсулот етказиб беришда йўл қўйилган камомаднинг ўрнини қоплаш тавсия этилди.

Мажлисда «Нарх-навога эркин тус берилиши муносабати билан талабалар, ўқувчи ёшлар, доимий қаровга муҳтож ёлғиз пенсионерлар ва меҳнаткашлар имтиёзли умумий овқатланишини ташкил этишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» Вазирлар Маҳкамаси чиқарган қарор Тошкент шаҳрида қандай бажарилаётганлиги ҳақидаги ахборот тингланди.

Тошкент шаҳрининг ҳокимияти, унинг умумий овқатланиш бош бошқармаси, бир қанча умумий таълим мактабларининг, ҳунар-техника билим юртларининг, ўрта махсус ва олий ўқув юртларининг раҳбарлари, шунингдек саноат корхоналари муайян ижобий натижаларга эришганлиги эътиборга олинди. Барча ўқув юртларининг талабалари, мактаб ўқувчилари, корхоналарнинг ишчилари ўқиш, иш ва истиқомат жойида иссиқ овқат билан таъминланган. Барча районларнинг умумий овқатланиш трестларида январь-февраль-апрель ойларида ходимларнинг кенг фаоллари иштирокида технология конференциялари, семинар машғулотлари ўтказилиб, ҳукумат қарорларини тағин ҳам самаралироқ амалга ошириш, ўқувчилар, талабалар, ишчилар овқатланишини тўғри ташкил этиш йўллари, савдо корхоналарига нархлардаги тафовутни тўлаш тартиби кўриб чиқилди. Мажлис қатнашчилари шу билан бир вақтда ҳукумат қарорида кўзда тутилган ва муҳим ижтимоий аҳамиятга молик чора-тадбирларни амалга ошириш хусусида бир қанча танқидий мулоҳазаларни, аниқ таклифларни айтдилар.

Муҳокама қилинган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Т. БОТИРБЕКОВ,
ЎзА мухбири.

ДОВУЛГА ҚАЛҚОН ИРОДА

БУХОРО. («Ўзбекистон овози» мухбиридан) Бундан ўн беш кун муқаддам воҳага осмондан ёпирилиб келган сел етказган зарарни қоплаб, энди ўзини ўнглаб олган бухоролик деҳқонга ўжар табиат навбатдаги зарбасини берди. Яна бошланган қаттиқ ёмғир тўсатдан ғарб томондан эсган қаттиқ шамол туфайли довулга айланди.

Осмондан челаклаб ёққан ёмғир биринчи селдан омон қолган мурғак ғўзаларни ер билан чилпарчин қилди. Сабзавот ва озуқа экинларига, узумзор ва мевазорларга мислсиз зарар етказди. Одамларнинг уй-жойлари, чорвачилик бинолари, бошқа иншоотларга шикаст етди.

— Биз вилоят далалари сари Мурғоб довули яқинлашиб келаётганидан хабардор бўлиб, жойларга бу тўғрида огоҳлантирувчи маълумотларни жўнатган эдик, — дейди биз билан суҳбатда Бухоро вилояти гидрометеорология марказининг бошлиғи Г. Ҳакимова. — Бироқ табиат ҳуружининг шиддати бунчалик баланд бўлади, деб ўйламаган эдик. Сел ва дўлни бошлаб келган шамолнинг тезлиги секундига 23 метрни ташкил қилди. Тўрт соат ичидаги ёғингарчилик миқдори эса ойлик нормалардан кўп марталаб зиёда бўлди. Жумладан Қоракўлдаги станциямиз ходимлари бу минтақада тушган ёғингарчилик миқдори 34 миллиметрни ташкил этишини хабар қилишди. Бу тўрт ойлик нормага тенг. Яккатут станцияси 24 миллиметр, Бухоро станцияси 18 миллиметр ёмғир ёққанлиги ҳақида маълумот берди...

Ҳа, табиат бухоролик деҳқоннинг метиндек тобланган иродасини такрор ва такрор синовга тутмоқда. Лекин мурғак ғўзаларни кўксини қалқон қилиб ҳимоя этишга тайёр эди. Деҳқоннинг турмуш маъмурчилиги мана шу ғўзалардан олинадиган бўлғувси ҳосилга боғлиқ-да.

Бугун эрта тонгдан вилоят ҳокимияти раҳбарлари аҳволни ўрганиш учун шошилинч равишда жойларга чиқишди. Ҳокимият ҳузурида ташкил этилган табиий офат оқибатларини тугатиш комиссияси фаолиятини кучайтириб, хўжаликларга амалий ёрдам кўрсатиш тадбирларини белгиламоқда.

Н. НАИМОВ.

ЧЕРНОБИЛДА ҚАНОТИ ҚАЙРИЛГАНЛАР

Чернобиль фожиаси — жароҳати, дарду-ситамлари неча-неча йиллар мобайнида малҳам топа олмайдиган бедаъво, минг қийноқларга соладиган дард бўлди.

Ўзбекистон Республикасидан ҳам ана шу фожиа оқибатларини тугатишда неча минглаб кишилар қатнашди, кўпчилиги оғир дардга чалинди.

Энди, Украинанинг фожиа рўй берган заминида истиқомат қилаётган аҳолига ёрдам қўлини чўзган Ўзбекистонликларнинг ўзи мададга муҳтож.

13 май куни Ўзбекистон Адлия вазирлигида қатор жамоат ташкилотларига уларнинг рўйхатдан ўтказилгани ҳақидаги гувоҳномалар топширилди. Бу ташкилотлар орасида «Ўзбекистон чернобилчилари» уюшмаси ҳам бор.

— Уюшмамиз таъсис этилганидан бери анчагина ишлар қилинди, — деди унинг раиси А. Исломхўжаев. — Вилоятларда, районларда уюшмамизнинг бўлимлари тузилмоқда. Фожиани бартараф этишда қатнашган кишилар аниқланмоқда.

— Қутурган блокни маҳв этишда Ўзбекистондан қанча одам қатнашгани маълумми?

— Республика ҳарбий комиссариатининг 1990 йилдаги маълумотига қараганда, Чернобиль фожиаси оқибатларини тугатишда биздан 10 мингдан кўпроқ одам қатнашган. Бироқ талабалардан тузилган отрядлар, шифокорлар, ҳамширалар, қурувчилар бу ҳисобга киритилмаган. Сирғали вертолётчилар отрядидан 120 учувчи, собиқ «Союзгидроспецстрой»нинг Ўзбекистон бўлимидан 130 киши Чернобилга юборилган эди. Расмий ҳужжатларда 70 киши ўлгани, 700 киши ногирон бўлиб қолгани кўрсатилган. Аммо бу рақамларга ишониш қийин.

— Энди ана шуларни аниқлаш, муаммоларни имкон қадар бартараф этиш учун шарт-шароитлар яратилди...

— Дарвоқе, яқинда республика Олий Кенгаши Раёсати билан Вазирлар Маҳкамаси Чернобиль фалокатида, бошқа ядровий иншоотларда жабрланган Ўзбекистон фуқароларини ижтимоий ҳимоялаш тўғрисида қарор қабул қилди. Биз — чернобилчилар бир ёқадан бош чиқариб, дадил ҳаракат қилишимиз учун йўл очилди.

Республикамиз оғир иқтисодий қийинчиликларни бошдан кечираётган даврда ҳукумат ёрдамига кўз тикиб, қўл қовуштириб ўтирмоқчи эмасмиз. Боқувчисидан айрилган жабрдийда оилаларнинг ҳаммасини давлат бутунлай қарамоғига ололмайди. Шу оилаларга ғамхўрлик қилишимиз зарур.

— Режаларингиз ҳақида икки оғиз гапириб берсангиз.

— Таъсис анжуманимизда аниқ дастур ишлаб чиқилган. Ўз жамғармамизни ташкил этамиз. Диагностика ва даволаш марказлари очиб, уларни тиббий асбоб-ускуналар билан таъминлашимиз даркор. Шу мақсадда республика қонунлари доирасида корхоналар очмоқчимиз, тижоратчилик фаолиятини йўлга қўямиз.

Б. АБДУЛЛАЕВ,
ЎзА мухбири.

• НУҚТАИ НАЗАР •

МУСТАҚИЛЛИК РАМЗИ

Ёзувнинг кашф этилиши жамиятнинг тарихий, маданий ва ақлий тараққиётида буюк аҳамиятга эга. Инсоннинг ҳар томонлама камол топишида тилнинг ёзув жиҳати катта. Улуғ донишманд бобомиз Юсуф Хос Ҳожиб ёзганидек:

Битиб қўймасайди доно қалами,
Қоронғи қоларди мозий олами.

Тарихдан маълумки, ёзув жамият тараққиёти учун зарур бўлган ҳамма нарсалар мавжуд бўлганда, яъни цивилизация шароитида пайдо бўлади ва ривожланади. Тил билан унинг ёзуви ўртасидаги муносабат ва уларнинг бир-бирига таъсири жуда кучли. Узоқ даврлар ичида тил бир қанча ёзувлардан фойдаланган бўлиши мумкин. Бунга ўзбек тили мисолдир. Бир неча асрлар давомида қўлланиб келинган араб ёзувини лотин ёзуви билан (1920 й) ва яна йигирма йилдан сўнг (1940 й) кирилица ёзуви билан алмаштириш шўро ҳукумати нотўғри миллий тил сиёсатининг аянчли натижасидир. Яна бир қанча миллий тиллар рус ёзувига ўтдилар. Бу уларнинг ҳаётида катта маданий ва тарихий ўзгариш бўлди, дейишдан тортинмадик. Эндиликда бу хатони тузатиш ҳақида бош қотирмоқдамиз. Шундай кунларга етиб келганимизга минг шукрона қиламиз. (Бу адолатсизлик яна давом этса, нима қилардик?!).

Араб ёзувидан лотин ёзувига ва бундан кирилицага ўтиш даври ҳам халқимиз ҳаётида ўз изини қолдирди. Бу ўтиш даврида икки ва кейинча уч ёзув бир вақтда халқимиз томонидан (давлат ва матбуотда эмас) қўлланиб келди. 1928 йилда Туркия туркчаси лотин ёзувига ўтганда ҳам араб ёзуви қўлланиб келинган. У ерда ҳам катта ёшдагилар араб ва лотин ёзувини билади. Ёшлар эса, лотин ёзувини ўрганган. Бизда ҳам ҳалигача бу ҳолат сезиларлидир.

Ҳозирги кунда ёзувимизни лотин алифбоси асосида қайта тузиш ҳақида кўплаб фикрлар айтилмоқда. Умуман олганда, ҳозир баъзилар лотин ёзувига қайта ўтиш тарафдори кўринади. Бироқ араб ёзувига ўтиш ва ҳозирги кирилица ҳолидаги рус ёзувини бироз такомиллаштириб, шунда қолиш ҳам таклиф қилинмоқда. Сир эмас, тилшуносларимиз ва домлаларимиз ҳам ана шундай уч хил фикрни қувватловчилар тарафига бўлинганлар. Ўзимга қолганда, мен лотин хатининг тарафдориман. Уни қувватлаш учун илмий ва амалий асосларим бор.

Аввало, халқаро БМТнинг муносиб аъзоси бўлган мустақил давлатимиз ўз ҳаётининг барча соҳаларини, ўзига хос миллий хусусиятларини ҳисобга олиб ривожлантириш ва маданий ҳаёти ҳамда давлат тилига ҳам катта эътибор бериши ёзувимизни ҳам ўзгартиришни талаб қилади. Мустақил давлат ўз мустақил давлат тили ва ўз ёзувига эга бўлиши лозим.

Жаҳондаги кўпчилик давлатлардаги миллий ва расмий тиллар лотин ёзувига асосланган. Лотин ёзуви эрамиздан аввалги иккинчи асрдан маълум бўлиб, у қадимий юнон алифбосидан келиб чиққан ва асрлар давомида такомиллашган. Бошқа кўп тарқалган ёзувлар: араб, кирилица лотин алифбосига қараганда кам қўлланади. Бизнинг асримизда кўпгина давлатлардаги тилларнинг лотин ёзувига асосланиши кенг тарқалди. Жаҳондаги энг ривожланган мамлакатларда ҳам шу ёзувдан фойдаланиб келинмоқда. Туркиядаги турк тилининг лотин ёзувига ўтиши ва ундан кейин қатор Африка қитъасидаги тилларда ҳамда Америкадаги ҳиндуларнинг тилларида лотин ёзувига асосланиши кенг тарқалгани туфайли бошқа тилларда ҳам шундай йўл тутиш ижобий натижа бермоқда.

Америка олими И. Е. Гельбнинг ёзишича, хитой, япон, араб, форс ёзувларини ҳам «лотинлаштириш» ҳақида таклифлар мавжуд. Бунинг асосий сабаби шундаки, хитой ва япон тиллари ўз ёзувида минглаб иероглифларга эга бўлиб, уларнинг барчасини ўзлаштириб олиш мушкилдир. Шунингдек, араб ёзувидаги турли ҳолатларда ҳар хил ёзилувчи ҳарфлар мавжудлиги, унлиларнинг кўпинча тушириб қолдирилиши каби қатор муаммолар саводхонлик учун салбий таъсир кўрсатади. Шунга қарамай, араб ёзувини ислоҳ қилиш ва уни лотин ёки роман хатига алмаштириш кўпчилик араб олимлари томонидан маъқулланмаган. Чунки бу қадимий ёзма манбаларни ўрганишдан маҳрум қилиб қўяди. Бироқ араб ёзувини билувчилар бу манбаларни лотин хатига ўгириб беришлари мумкин. Лотин ҳарфларининг фақат бир кўринишда ёзилиши ва баъзи ёзувларда ундаги ҳарфларга қўшимча белгилар мавжудлиги уни тез ва осон ўзлаштириб олишда қулайлик туғдиради. Лотин ёзуви жуда кўп тилларда, тахминан, жаҳондаги етмиш фоиз тилда қўлланилаётганининг боиси ҳам шунда. БМТда «дунё тиллари» деб халқаро миқёсда эътироф этилган ва ҳужжатларни расмийлаштириш, илмий анжуман ва баҳслар ўтказиш тилларидан учтаси — инглиз испан, француз тиллари ҳам лотин ёзувига асосланган. Бошқа учта халқаро расмий тил — хитой, араб ва рус тиллари бўлиб, ҳар бири ўз ёзувига эга.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, тил оғзаки ва ёзма шаклда мавжуд бўлиб, улар қанчалик бир-бирига мос тушса, шунчалик саводхонлик ҳам ривожланади. Лотин алифбоси ўзбек ёзуви ва талаффузини анча яқинлаштиришда катта ёрдам беради. Жаҳон тиллари талаффузини махсус ёзиб олиш учун Халқаро фонетик уюшма 1951 йилда тасдиқ этган барча белгилар ҳам лотин ҳарфларига айнан ўхшаш ёки баъзан диокритик белгилари билан фарқланади. Улар «Транскрипция белгилари» номини олган ва ўша тилнинг ёзувидаги ҳарфлар қандай бўлмасин, улардаги товушларнинг талаффузини ифода этади. Ҳозиргача ўзбек тилининг талаффузини ёзиб олиш учун кўпчилик олимлар қўллаган. «Транскрипция» ёзувидаги ҳарфларимиздан ва икки-учта қўшимча ҳарфлардан фойдаланиб келинган. Буни ҳақиқий транскрипция деб бўлмайди.

Машҳур тилшунос олим Н. А. Баскаков 1977 йилда ўша Халқаро Фонетик Алифбо асосида махсус белгиларни таклиф этган ва у бошқа туркий тилларда қўлланиб келинмоқда. Менингча, биз ҳам ўзбек ёзувини лотин ҳарфлари асосида тузиб, тилимиз талаффузидаги товушларнинг транскрипция белгиларини ҳам Халқаро Фонетик Алифбога анча яқинлаштиришга эришишимиз мумкин. Шундай қилинса, ўзбек тилини лотин хатига асосланган тил вакиллари ўрганишлари учун қулайлик туғилади. Ўз навбатида ўзбек халқи вакиллари ҳам лотин ёзувидаги тилларни тезроқ билиб олишлари учун шароит яратилади. АҚШ ва бошқа турли давлатларда ўзбек тилига доир ёзилган асарларнинг барчасида лотин ҳарфларига асосланган халқаро транскрипция белгиларидан фойдаланиш бежиз эмас.

Лотин хатига асосланган ёзувда ўзбек тилидаги ў, қ, ғ, х, нг ҳарфлари, транскрипцияда эса, ҳар бир ҳарф бир махсус белгига эга бўлган фонетик тартиб, ҳаттоки, товушларнинг турли ўзгаришларига оид барча хусусиятлар ўз ифодасини топади. Бу эса, Халқаро фонетик Уюшма таклиф этган қоидаларга мос тушади. Эндиликда Ўзбекистон БМТга аъзо бўлгандан кейин ундаги турли жамоа ва қўмиталар ҳам халқаро уюшмаларнинг аъзоси этиб қабул қилинади. Шу жумладан, ўзбек тилшунослари ҳам халқаро уюшмаларга аъзо бўлиб кирадилар. Тўғрисини айтганда, кирилицага асосланган ёзувимиз ўзбек тилининг на фақат фонетик, балки, морфологик хусусиятларини ҳам ифода қила олмайди. Шу сабабли ёзувимизда ҳам ноқулайликларни, талаффузимизда эса, қатор қийинчиликларни келтириб чиқарди. Булар ҳақида матбуотда кўп ёзилди.

Лотин ёзувига ўтишимизнинг кўпгина қулайликлари бор. У халқаро алоқаларимизда анча осонроқ. Ҳақиқатда ҳам лотин ҳарфлари жаҳондаги барча алоқа воситалари — телекс, телефакс, компьютерлар, ҳисоблаш машиналарида қўлланади. Бу ёзувни билганлар халқаро тижорат, илмий ва маданий ҳамкорлик ишларида бемалол фойдаланадилар.

Албатта, лотин ёзувига ўтишимизда катта қийинчиликлар мавжуд. Лекин аста-секин ишни алифбо сабоқларидан бошлаб, турли адабиёт, рўзнома ва жаридаларни нашр этиш, кўплаб лотин ёзувидаги машинкаларни харид қилиш, матбуот ишларини кенг йўлга қўйиш учун тўрт-беш йил талаб қилинади. Ҳозирги кунда туркий тиллар ичида Туркия турк тили, озар тили (лекин Озарбайжон республикаси) ва гагауз тилигина лотин алифбосидаги ёзувга эга. Туркиянинг лотин ёзувига ўтиш тажрибасини чуқур ўрганиш биз учун жуда фойдали. Биз ҳам лотин ёзувига ўтсак, она тилимизни, мустақил давлатимизнинг истиқлол рамзи бўлган давлат тилимизнинг келгуси тараққиётига пойдевор қурган бўламиз. Ўзбек ёзувининг ҳозирги муаммолари ва келгусида қайси ёзувга асосланиши масаласини аввал ўзбек тили жамиятида, кейин республика Олий Кенгашида чуқур муҳокама қилиш ва бунда халқимизнинг истагини биринчи навбатда эътиборга олиш фойдали бўларди.

Абдузуҳур АБДУАЗИЗОВ,
филология фанлари доктори, профессор.

АҲДИМИЗ ҚАТЪИЙ!

Хўжалигимиз экин майдони Қоратоғ этакларига туташиб кетган. Ҳар йили табиий офат билан юзма-юз туриб меҳнат қиламиз. Ўтган йили ўн беш марта жала, сел ёғиб ўтганди. Айни қуёш қизиган пайтда қайта экишнинг иложи бўлмаганлиги сабабли омон қолган ғўзаларни, бошқа экинларни имкони борича парвариш қилдик. Бироқ табиий офат ўз таъсирини кўрсатди. Хўжалигимиз режаси бажарилмай қолди.

Бу йил аҳдимиз қатъий. Режаларни бажаришга ҳаракат қиламиз. Жамоамиз аъзолари шу мақсадда астойдил меҳнат қилишмоқда. Бу йил 178 гектарда деҳқончилик қиляпмиз. Яқинда табиат бизни яна синовдан ўтказди. Кучли ёғин ҳамма ерларимизга жиддий ишлов беришга мажбур қилди. Бутун бригадамиз жамоаси оёққа туриб, икки кун ичида ғўза ниҳоллари ва маккажўхори майдонларини қатқалоқдан юмшатдик.

Бу йил ҳар гектар ердан 33 центнердан, жами 202 тонна пахта етиштиришга аҳд қилганмиз. Бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан ҳам юқори ҳосил етиштиришга барча имкониятларимиз бор. Бу йил об-ҳаво инжиқликларини уюшқоқлик, ҳамжиҳатлик билан енгиб, белгиланган режаларни бажарамиз.

Мансур АСРОЛОВ,
Косонсой районидаги «Ленин йўли» жамоа хўжалигининг бригада бошлиғи.

• ОЧИҚ, АММО АЧЧИҚ ГАПЛАР

ХЎРОЗ БИР ХИЛ ҚИЧҚИРМАЙДИ...

Сафар Бўриев Деновдаги «8-Март» жамоа хўжалигида бош зоотехник бўлиб ишлайди. «Улуғвор беш йилликлар»нинг тарбиясини олгани учунми, ҳарқалай давлат режаларини бажариш йўлида елиб-югуради. Биронбир раҳбарнинг эътирозини эшитишга тоби йўқ.

Бироқ емнинг харид нарҳи қимматлашганими ёки ўша қиммат емнинг топилмай қолаётгани сабаб бўляптими, Бўриев асабийлашадиган бўлиб қолди. (Чорвага ем бўлмаса, режа қайда, дейсиз). Бир куни қўлидаги бир варақ қоғозини силкитиб, раис муовини Менгалининг ҳузурига кирди. Муовинга «Ўроқда йўқ, бошоқда йўқ, хирмонда ҳозир акамларнинг ишига қаранг», деди. Сўнг асабийлашганини тушунтира кетди.

— Тайёрлов идорасига тухум топширдик денг, улар тухумнинг ҳар донасини биздан қирқ саккиз тийин нарх билан қабул қилиб олди. Кейин шундоқ кўз ўнгимда савдога чиқарди. Биз эса ем йўқ, хашак йўқ, деб режани бажариш учун елиб-югурамиз. Топганимизни қўш-қўллаб уларга элтиб берамиз. Улар бўлса бир жойда ўтириб, фойда олишади.

— Улар (тайёрлов идорасидагилар) бу ишни қонуний қилишаётган бўлса, нима ҳам дейсиз, — деди муовин.

Зоотехник бўш келмади.

— Шундай экан, нега энди истеъмолчи билан тўғридан-тўғри ўзимиз муомала қила олмаймиз. Ўзимиз сотмаймиз, — деди. — Давлат белгилаган, чегараланган нарх...

Зоотехник яна гапни илиб кетди. «Маҳсулотни давлат белгилаган нархда ўзимиз сотайлик, деди. — Маҳсулотдан воситачи эмас, биринчи навбатда ишлаб чиқарувчи наф кўриши керак. Агар шундай қилмасак, чорвамиз синади. Ўз-ўзидан барбод бўлади. Тижорат — савоб иш. Тижоратга ўзимиз ўрганайлик-да. Маҳсулотнинг бир қисмини касалхоналарга, боғчаларга, келинг, ҳатто арзонроқ сотишга розиман. Қолганини ҳозир айтганимдай ўзимизнинг дўконларимиз орқали пулласак. Фақат тухумни эмас, бошқа маҳсулотларимизни ҳам.

— Мен, Сафарбой, бор-йўғи муовинман, — деди Менгали Болтаев қўлимдан нима келарди, дегандай.

— Муовинсиз, биламан. Лекин. яна бир нарсани биламан. Сиз — партия ташкилотининг котибисиз.

Менгали ака кулиб юборди. — Партия котибининг ишлаб чиқаришни бошқаришга илгаригидек амали йўқ, — деди.

— Агар шу ишга аралашиб, биз, чорвадорларнинг манфаатини юзага чиқаришга кўмаклашсангиз, бошимизга кўтарамиз. Мана сизга амал! Мана, «Генерал»ни (райондаги генерал Раҳимов номли жамоа хўжалиги демоқчи) олинг. Масаланинг шу томонларини ҳисобга олибми, шу йилнинг икки ойида битта ҳам тухум сотишмапти дейишади. Мингдан зиёд товуғи бор бўлмасам.

— Бўпти, Сафарбой, ўрганамиз, ҳал қиламиз, — деди гурунг сўнгида Менгали Болтаев.

Бу гапдан иккала томоннинг ҳам кўнгли тўлмади. Чунки аллақандай ишончсизлик ёки иккиланиш кўланка солиб тургандай эди.

ИЛОВА: Шу мунозара турткн бўлиб район статистика бўлимидан тухум етиштиришнинг қандайлигини суриштирдик. Бўлим бошлиғи А. Рўзиев қуйидагиларни айтди: Деновда икки ойда 23537 бош товуқдан 167 минг тухум етиштирилган. Бу соҳада пешқадам «Тожикистон» давлат хўжалиги паррандачилари яхши ишлаганини таъкидлаб ўтамиз. Ҳар қалай бу ерда ҳар бир товуқнинг икки ойлик маҳсулдорлиги 15,6 тага тўғри келяпти. Бу районнинг умумий кўрсаткичидан икки баравар зиёда.

Халқимизда «Ҳамма ерда хўроз бир хил қичқиради», деган гап бор. Лекин Деновнинг товуқлари ҳар хўжаликда ҳар хил қичқираётгандай кўринади. Масалан, Ленин номли жамоа хўжалигида бир товуқдан икки ойда биттадан нари бери тухум олинган, Генерал Раҳимов номли хўжалигида мингдан зиёд товуқ бор. Маълумотдаги рақам бўлса... ноль. Лекин бу нуқс табиийки, товуқдан бўлмаса керак.

Олимжон УСАНОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

ИҚТИСОДИЁТ ЯНГИЛИКЛАРИ

МЎЪЖАЗ ҒИШТ ЗАВОДИ

● Поп районидаги «Навбаҳор» жамоа хўжалиги маъмурияти қишлоқ меҳнаткашлари талаб-истакларини ҳисобга олиб, хўжалик ҳудудида ўрта ва кичик корхоналар ташкил этишга алоҳида эътибор беряпти. Яқинда бу ерда мўъжаз ғишт заводи ишга туширилди.

Завод учун ускуналар Россиядан келтирилди. Хўжалик муҳандис ва механиклари ушбу ускуналарни қисқа муддатда монтаж қилишди. Янги корхона дастлабки маҳсулотини бера бошлади. Ҳозир кунига 11,5 минг дона ғишт тайёрланяпти. Тез орада ишлаб чиқариш қувватини икки баравар ошириш кўзда тутилмоқда.

С. ҚЎЧҚОРОВ,
Наманган вилояти.

КАЛИШ КЎПАЯДИ

● Андижон пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмасида калиш цехини ишга тушириш учун уч йил аввал тараддуд бошланганди. Бироқ хайрли ташаббус баъзи юқори ташкилот раҳбарларига маъқул келмади. Пойабзалчилар эса ўз сўзларида туришди. Бирлашма маъмуриятининг тинимсиз саъйи-ҳаракатлари туфайли калиш цехи ишга туширилди.

Молдованинг Тирасполь шаҳридан комплекс дастгоҳлар, Россиянинг Екатеринбург вилоятидан хом ашё валюта эвазига харид қилинди. Пойабзалчилар қисқа муддатда калиш тайёрлаш технологиясини ўрганиб олишди. Эндиликда цехда бир сменада 500 жуфт калиш ишлаб чиқарилмоқда.

Ш. КЕЛДИЕВ,
Андижон вилояти.

Бухоро вилояти ҳуқуқ-тартиботни муҳофаза қилувчи идораларининг ходимлари жиноятчиликнинг олдини олиш ва унга қарши курашда кенг жамоатчиликнинг кучига таянган ҳолда иш олиб бормоқдалар.

СУРАТДА: вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси, биринчи тоифали ҳуқуқшунос Музаффар Жамилов (чапдан иккинчи), халқ суди раиси Муҳиба Имомова ва Пешку ноҳия прокурори Фурқат Маҳмудов ҳамда вилоят «Билим» жамияти ходими Ра...

Н. САИДОВ олган сурат.

«ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«ПИЛЛАКОРГА МАДАД ДАРКОР»

Рўзномамизнинг шу йил 26 март сонида чоп этилган мазкур сарлавҳали мақолада пилла етиштириш ва уни сотиш билан боғлиқ муаммолар баён этилган эди. Кўтарилган масалалар бўйича кўрилган чора-тадбирлар ҳақида ЎЗБЕКИСТОН ЖУМҲУРИЯТИ ПИЛЛА ЕТИШТИРИШ БИРЛАШМАСИдан жавоб олинди. Унда, жумладан шундай дейилади:

— Мақола бирлашма раҳбарияти ва мутахассислари томонидан атрофлича ўрганиб чиқилди. Дарҳақиқат, Бекобод район бош пиллахонаси директори А. Султонов барча пиллакорларни қизиқтираётган масала — хом ашё харид нархларининг унга қилинадиган меҳнатга мос эмаслигини аниқ мисоллар билан очиб берган.

Маълумки, Ўзбекистон Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси ўзининг 1992 йил 25 мартдаги қарори билан пиллага янги харид нархлари белгилаган. Шунга кўра бир килограмм саноатбоп пилланинг ўртача харид нархи 32 сўм 18 тийинга кўтарилди.

Аммо мақолада тўғри таъкидлангандек, эркин нархларнинг жорий этилиши ипак қуртини боқиш учун зарур бўлган ёқилғи, қоғоз ва бошқа нарсаларнинг ўн ва ундан зиёд қимматлашувига олиб келди. Ўз-ўзидан маълумки, бундай шароитда жорий этилган янги харид нархлари пиллакорларнинг талабига жавоб беролмайди. Бу пиллачилик рентабеллигини тушириб юборади. Пиллакорларни меҳнатдан бездиради. Пилла ҳосили ва сифатининг пасайишига олиб келади. Бундай мушкул аҳволдан қутилиш мақсадида жумҳурият пилла етиштириш бирлашмаси Вазирлар Маҳкамасига мурожаат этиб, жойлардан тушаётган кўплаб талабларни инобатга олган ҳолда бир килограмм саноатбоп пиллага 82 сўм миқдорида харид нархи белгилашни илтимос қилди. Бу масала ҳозир ҳукумат томонидан кўриб чиқилмоқда.

• *Халқ аёлдан бошланади*

АЯЖОНЛАРИМ

Хивичдан той ўйнатиб, кўча чангитиб юрган болакай бехос қоқилиб тушди. Бироз лат еди чоғи, у оқсоқланиб дарвозадан кириб келаркан, кўзлари жавдираб онасини излайди:

— Ҳечқиси йўқ, тойчоғим... Ҳозир ўтиб кетади,— дейди боласига пешвоз бораркан она. — Қани-қани бир юриб кўрчи... Ана айтмовдимми...

Онанинг ширин сўзлари-ю эркалашлари болакайнинг тирналган оёқчаларига шундай эм бўлдики у яна кўчага тойчалоғлаб чиқиб кетди...

— Она, онагинам, ёрдам беринг, — дейди аччиқ дард тортаётган ҳомиладор келинчак.

Кўзи ёригунча у қанча бор она деган бўлса шунчалик енгил тортганига ишонаман...

Она билан дунё ўртасидаги бундай узвийликни давом эттиравериш мумкин. Давом эттирганинг сайин кўзларинг ўрганган боягидек оддий ҳаёт ҳақиқатлари аллақандай мўъжиза касб этиб, сирли оламга айланади. Ҳаётда ҳеч бир нарса она ўрнини босолмаган. Кўп нарсаларни унутиш, юракдан чиқариб юбориш, алмаштириш, янгилаш мумкин, лекин онани...

Менга ана шундай жон фидо оналардан бири билан учрашув насиб этди. Лекин мени бунда нафақат она-бола дунёси, балки онанинг бошқа жаҳоний хосиятлари қизиқтириб қолди.

Тошкентнинг Абдулла Зоҳидов кўчасидаги 3-уйда истиқомат қилаётган Ашрафхон Эшон қизи Мухторхон ая ҳузуридаман. Наврўз эшик қоққан, кўклам чирой очган ажиб бир палла. Бу дамларни онахон орзиқиб кутган кўринади... Ҳа, саксон саккиз йилдирки баҳор унга, у эса баҳорга пешвоз чиқадилар. Саксон саккиз йилдирки, ариқ ёқаларида бўй кўрсатган ялпизу чучмомаларни омонлиқ-сомонлиқ дея кўзига суртади...

Исатиғлиқ дастурхон йиғиштириб олинмаганидан бунда ҳозиргина меҳмон кутишгани кўриниб турибди.

— Ёшлигимда бундай улғаям кунлари болаларимни эргаштириб бориб отаонам, қариндош-уруғларимни йўқлаб келардим. Энди бўлса мени йўқлашяпти, — дейди мамнуният билан ая. — Ўзи ҳам қариндошлар ичида энг катта ёшдагиси мен эканман. Ўғил-қизларим, уларнинг орқасидан орттирган келин-куёвларим, қудаларим... Уларнинг борлигига минг қатра шукур. Қани, дастурхонга марҳамат, ўргулай...

Шу орада хонага бир йигит кириб келиб, даврадагилар билан илиқ сўрашаркан, аяга юзланиб:

— Ойижон, мен тайёрман — деди.

— Яхшиси, эртага эрталаб борсак... Беморни кўргани кечки пайт бориб бўлмайди, оғир тортади, дейишади, — деди она унга жавобан.

Пўлат маъқул дегандек хонадан чиқди. Аянинг кайфияти хира тортиб, кўнглини бўшатгиси келди:

— Очиғини айтсам, куёвим Аълохоннинг ўрни бугун жуда ҳам билинди, — деди у оғир тин олиб. — Шундай улғаям кунларда элбурутдан етиб келиб, дадаси ва мен билан қаймоқлашиб ўтирар эди. Энди бўлса юролмай қолган. Қандоқ йигит эдия, юрса оёғидан ўт чақнарди. Ўз оти билан Аълохон эди. Дард қурсин, дард енгиб қўйди уни...

Билдимки, эртага отланаётган жойлари Аълохон ака хонадони эди. Бемор бемор эмас, бемор боққан бемор деб бежиз айтишмас экан. Қизи Мўътабархонга ҳам жабр бўлди. Неча йилдирки, умр йўлдоши Аълохон ака қошида парвона...

Шуларни ўйлаганда аяга дунё тор келгандек бўлади. Дарров ўша ёққа отланиб қоладилар. Бундай пайтларда ўғиллари ҳар қанақа ишларини ташлаб бўлса ҳам онаизорларини опаларининикига элтиб қўядилар.

— Бормисиз ойижон, соғинтириб қўйдингиз-ку, ойижон, — дея илиқ қарши олади уни куёви.

Аълохон аканинг гап-сўзлари оҳангидан зерикиб қолганини пайқайди она. Қачон келмасин, куёви боши осмонга етгудек қувониб кетади. Яна бир ҳамсуҳбати, ҳамдарди йўқлагандан енгил тортса керакда. Хонадонига файз киради. Ая ширин суҳбатдош, баъзида Чор китоб, Сўфи Оллоёрдан ўқийди. Аълохон ака Ашрапов эса Навоийдан... Қайнона-куёв айтишувидан дардчил хонадон аъзолари чеҳрасига қизил югуриб, ғуборлари кўтарилгандай бўлади. Гўё бир уй китоб тилга киргандай байт-барак, мушоира давом этади...

Бир уй китоб, дедик. Куёви Аълохон Ашрапов уни бир умр йиғиб келади. Уларни ўқиб олим бўлди. ТошДУда узоқ вақт адабиётдан дарс берди. Кўргулик экан, дардга чалинди. Лекин уни бу кутубхонадан бир қадам ҳам нари жилдириб бўлмади.

— Уларни ўқиёлмасам ҳам нафасини туйиб тураман, — деди олим.

Шу-шу неча йилдирки, бемор китоблари орасида яшайди. Мухторхон ая бу хонага кирса гўё Фитрат, Чўлпон, Абдулла Қодирий, Мирзакалон Исмоилий каби ўзбек адабиёти намояндалари билан диллашаётгандай бўлади. Наинки, уларнинг асарларини биринчи бор у шу ерда кўрган, олиб ўқиган.

— Ўқиш, ёзишни қачон ўргангансиз? — дейман ая хаёлини чалғитиш учун суҳбат мавзуини бошқа ёққа буриб.

— Бунинг тарихи жуда қизиқ, — дейди Мухторхон аянинг чеҳраси ёришиб. — Ўғлим Турғунхонни ҳарбий хизматга олиб кетишди. Тилаб-тилаб топган ўғлимдан айрилиқ жудосига чидай олмадим. У билан гаплашгим келаверарди...

— Бир куни уйдан хат олдим, — дейди Турғун ака. — Конвертни очиб қарасам энди ёзиш-чизишни ўрганаётган 1—2 синф ўқувчисининг ёзувига ўхшайди. «Ўғлим, болам, соғиндим» деган сўзларни аранг илғаб олиш мумкин эди. Мактуб сўнггидаги ажи-бужи ёзилган «меҳрибон онанг» деган сўзларни ўқиб, ғалати бўлиб кетдим. Буни онам не ҳасратда ёзганлари кўриниб турарди. Ўша заҳотиёқ жавоб хати ёздим. Онамдан яна жавоб келди. Кейин билсам, онажоним «Алифбе» китобига қараб менга хат ёзар эканлар. Шундай қилиб, онабола бир-биримизга хат ёзишиб турдик. Онаамнинг саводлари шу зайлда, 50 ёшларида чиққан. Шу-шу қўлларидан китоб, газета ва журнал тушмайди. Оиламизда энг кўп ўқийдиган онамиз бўладилар.

Мухторхон аянинг ҳадеб суратга тушавермасликларини ҳис этдик. Онахон рўзномамизга ҳурмат-эҳтиром рамзи сифатида 1972 йилда олдирган юқоридаги суратларини тақдим этдилар.

— Қадимги ёзувларда ёзиш, ўқишни биласизми?— деб сўраймиз онахондан.

— Отам эшон ўтганлар. Онамни эшонойи, деб ҳурмат қилишарди. Уларнинг қўлимга қалам тутқазиб, ёзиш-чизишни ўргатишга имкониятлари бўлмаган чоғи. Лекин улардан эшитганларимни ёдимда сақлаб қолганман, — дейди Мухторхон ая. — Қуръони карим оятлари, эшитган ғазалларим, ҳадисларни ёддан айта оламан. Лекин қадимги ёзувда ёза олмайман ва бунга жуда-жуда армон қиламан.

— Яна қандай армонингиз бор?

— Шукур, ота-онам ёшидан ошиб яшамоқдаман. Улар кўрмаган қўша-қўша ўғиллар менга насиб этди. Лекин уларнинг ҳаётдан эрта ўтиб кетганларига ачинаман.

— Ота-онангизга қилган яхшиликларингиздан қай бири хотирангизда қолган?

— Ота-онамга яхшилик қилиш туйғуси билан яшамаган куним бўлмаган. Назаримда фарзандлардаги ана шу туйғунинг ўзи ота-онага кўрсатилган энг юксак яхшиликдир. — Онамлар ҳаётдан ўтганларига уч ой бўлмай, бошимга паранжи ёпиниб, отамга совчиликка юрганман, — дейди у гапида давом этиб. — Бу жондан азиз онасини йўқотган фарзанд учун нақадар оғир эканини ҳис этаётгандирсиз. Буни отам райига кўра бажаргандим. Уларни ёлғизликдан сиқилаётганликлари отамга бир меҳрибон қўл, ҳамсуҳбат етишмаётганини ҳис этгандим. Шундан келиб чиқиб айтаманки, ўзингга эмас, ота-онангни кўнглидагини билиб, шунга пешвоз бормоқ уларга қилинган энг юксак яхшиликдир. Иккинчи онамиз Шарофат аям билан отам саккиз йил бирга яшашди. Отам ётиб қолганларида Шарофат аям отамни оқ ювиб, оқ тарадилар. Отамдан кейин онамизни ёлғиз қолдирмадик, йўқлаб турдик. Баъзида ёлғиз қолган отаси ёки онасига турмуш қуриш учун тихирлик қиладиган фарзандларни кўриб ачинаман. Бу катта гуноҳ. Ахир инсон дунёдан тоқ ўтмайди. Ётари бор, турари бор, дегандек...

Ота ҳурмати. Мухторхон ая бунга ўз оиласида ҳам қаттиқ амал қилган. Болаларига уларнинг отасидан бесўроқ бирор жойга боргани жавоб бермаган, оилага дахлдор бирор жиддий масалани ўз ҳолича ҳал этмаган. Катта-ю, кичик ҳамма масалада ота фикри ҳал қилувчи ҳисобланган. Дадангиздан бесўроқ бирор нима деёлмайман, деганига болалари ҳам ўрганишганди. Фарзандларининг ўйинқароқликлари, дарсдан кечикиб келишлари, гап-гаштак, сайлларга боришлари оила аъзолари ўртасида узоқ муҳокама қилинар ва қаттиқ назоратга олинарди. Беш фарзанд ана шундай камолга етдилар. Уларнинг ҳар қайсилари бугунги кунда олий маълумотли, ўз ишининг устаси, билимдони. Мўътабар, Мукаррам, Турғун, Пўлат, Нусрат... Ўғил-қизларига қўйилган номлардан ҳам Мухторхон ая билан Эшонхўжа амаки фарзандлари иқболини нақадар юксак бўлишини истаганликлари кўриниб турибди. Мухторхон ая ҳозир 15 набира, 9 эваранинг бувиси.

— Овсиним Жўрахон билан бир ҳовлида 25 йил истиқомат қилдик, — дейди ая. — Қозонимиз бир эди. Юмуш ҳам ўртада. Биримиз хамир қорсак, бошқамиз тандирга олов ёқардик. Биримиз сув сепсак, иккинчимиз супуриб олардик. Иш кўп эди. Томорқа ҳам экиларди. Биримиз оғир оёқ бўлганда, иккинчимиз юмушим кўпайиб кетди, деб нолимасдик. Аксинча, бир-биримизни аярдик. Қай биримизнинг кўзимиз ёриса, қирқ кун чилла рўзғор юмушини чурқ этмай бошқамиз бажаравердик. Яхши овсин эгачи-сингилдан кам бўлмас экан. Биз нақ бир ота-она фарзандларидек иноқ яшадик. Сиз оғзимиз санга бормади...

Бу катта оила аҳиллиги боисини баъзилар катта овсин, баъзилар кичик овсин кенг феъллигига йўйишарди. Мухторхон ая эса буни ўзича таҳлил этади:

— Турмуш йўлдошим — Эшонхўжа акалари Мақсудхўжа билан ниҳоятда иноқ эдилар. Акаларига бирон марта гап қайтарганларини эшитган эмасман. Касалхонага тушиб қолганларида оиламиз билан кўргани борсак «акамдан хабар олиб турибсизларми?» — деб сўраганлари ҳеч ёдимдан чиқмайди. Хайр-хўшлаша туриб «менинг олдимга келмасаларингиз ҳам майли, лекин акамнинг ҳолидан хабар олиб туринглар» деб болаларига тайинлаганлари ҳамон эсимда. Умр йўлдошим учун беҳад ардоқли бўлган акаларига бефарқ бўлишим инсофдан эмасди. Уёғини сўрасангиз овсиним ҳам, қайноғам ҳам асл одамлар эди. Мана бир мисол. Икки оила бир ҳовлида йигирма беш йил яшаб, ҳар қайсимиз бола-чақалик катта оилага айландик. Энди битта ҳовли икки оилага торлик қилиб қолганди. Ака-ука биргалашиб, янги уй қура бошлашди. Ҳеч эсимдан чиқмайди, бир куни қайноғам кўчадан шошиб кириб келдилар-да овсинимга «кўч-кўронингизни йиғиштиринг, Мухторхон сизга ёрдам бериб юборадилар», деб қолди. Эрим ўқувчи-студентларни пахта йиғим-теримига олиб кетган эдилар. Бошим ганг. Нима қилишимни билолмай қолдим. Қайноғам кайфиятимни сезиб:

— Эшонхўжа йўқлигида кўчиб олай деяпман-да. Бўлмаса у «мен кўчаман» деб қўймайди. Қани келин овсинингизга ёрдамлашиб юборинг, — дедилар. Шундай қилиб биз яхши қурилган, пардоздан чиққан уйда қолдик. Овсиним эса ҳали лой сувоғи ҳам қуримаган уйга кўчиб кетди. Бир йил мобайнида қайноғам бозордан тўғри бизникига кириб келар эдилар. Харид қилган нарсаларини тенг ярмини бизга қолдириб, қолганини бола-чақасига элтарди. Бундан ортиқ олийжаноблик бўладими?!

Ҳамма гап шундаки, фақат яхши одамга ёки яхшилик қилгангагина эмас, балки барчага нисбатан эзгу-ният билан яшамоқ керак. Ахир, ёмонликни ёмонлик билан эмас, фақат яхшилик ва яна яхшилик билангина ювиш мумкин:.. Акс ҳолда...

Биз бугунги кунда қадриятларимизни топаётганимиз, ўзлигимизга қайтаётганимиз ҳақида мамнуният билан гапирмоқдамиз. Бу удумларимиз, анъаналаримиз ғойибдан келаётгани йўқ. Бунда халқимизнинг асл одатлари, одоб рисолаларига ўз турмуш тарзларида амал қилиб, буларни авлоддан-авлодга кўз қорачиғидай асраб-авайлаб олиб келаётган Мухторхон ая сингари қарияларимиз бор бўлган ўзбек хонадонлари ибрати ўзига хос мактаб. Борлигингизга шукурлар бўлсин, аяжонларим! Сиз — тирик тарихсиз! Сиз — миллат онаси, ифтихорисиз!

Мухторхон ая Эшонхўжа амаки билан олтмиш йил тотув турмуш қурдилар. Аянинг тун ҳамроҳи, кун ҳамроҳидан жудо бўлганига ҳам анча вақт ўтиб қолди. Онахон бу орада не-не жигаргўшалари, қадрдонлари билан видолашди. Улар учун кўз ёш тўкди, алам чекди. Агар уларни ўйлайдиган бўлса паймонаси тўлиб, дунёдан чиқиб кетгиси келади. Ҳаёт ширин. Ҳамманинг ўз ҳаёти бор. Уни йиғи-сиғи, дод-фарёдлар билан эговламасанг ҳам бир кун келиб... Негаки ўлим ҳақ. Умр берганича яшамоқ керак. Яшаганда ҳам...

Ая ҳаёт инсонга бир марта берилиши, қайтмас баҳорлари ҳақида ўйга толганда яшашга, ёшаришга эҳтиёжи янгилангандек бўлади. Баҳор эпкинлари шууридан таскин топади. Сумалак ковлаганда, толбаргаклар шодаси-ю ғужғон капалаклар гирдобига кўз тикканда ўтганлар ёдига узоқ тиловат ўқийди. Яшашнинг ўзи бир бахт эканини туяди.

Дилбар МАҲМУДОВА.

• *Меҳр-мурувват кўрсатиб*

БИРИНГГА МИНГ БЕРСИН

● САВОБ ишлари амалга оширилмоқда. Айниқса, ҳозирги мураккаб шароитда меҳр-оқибат қадри ортиб боряпти.

Бу борада Дўстлик районида амалга оширилаётган юмушлар эътиборга лойиқ. Дўстлик шаҳрида меҳр-шафқат ҳашари уюштирилди, кам таъминланган ёки боқувчисиз оилалар йўқланди.

Тадбиркор Саидилҳом Саидраҳмонов бошчилик қилаётган Дўстлик дон маҳсулотлари ишлаб чиқариш комбинати жамоаси бозор иқтисодиёти шароитига мослашиб, ишнинг кўзини билиб, имкониятлардан оқилона фойдаланишга ҳаракат қилаётир. Ишчи-хизматчиларнинг ижтимоий ҳимоялаш чоралари кўрилди. Корхонада ҳар бир ишчининг ойлик маошига овқатланиши учун қўшимча равишда ёрдам пули бериш йўлга қўйилди. Ийд рамазон ҳайити арафасида эса меҳр-мурувват жамғармасига муносиб ҳисса қўшилди. Ёрдамга муҳтож шаҳар[illegible]лар учун 3,5 тонна ун, 4 тонна аралаш ем инъом қилинди.

— Саховат кўрсатиб, савобдан баҳраманд бўляпмиз, — дейди корхона раҳбари С. Саидраҳмонов. — Чунончи Тошкент шаҳридаги болалар уйига ҳам 6,5 тонна ун жўнатдик.

Ғайбулла Соатов оиласига борилди. Бу оилада икки нафар ногирон киши яшайди. Оила бошлиқлари Ғайбулла ака билан Малика опа ҳам нафақахўр. Бунинг устига бир фарзандлари ногирон. Оила учун ажратилган 100 килограмм ун ва 200 килограмм емни уларнинг қизлари Зулайҳо қабул қилиб олди. Ҳамид Олимжон кўчасидаги 29-уйда эса боқувчисини йўқотган Ҳайринисо Бектўраева оиласи яшайди. Бу ерда 5 бола тарбияланмоқда. Уларга ҳам икки қоп ун, 200 килограмм ем совға қилинди. Шунингдек, 73 ёшли меҳнат ногирони Дамин ота Очилов оиласи мурувватдан баҳраманд бўлди. Кексалар саховатпешаларни «Бирингга минг берсин», деб дуо қилишмоқда.

Т. СОЙНАЗАРОВ.

Хушхабарлар

ЁРДАМЧИ ЦЕХЛАР САМАРАСИ

Қува тикувчилик фабрикаси қошида кейинги пайтда 10 та кичик ёрдамчи цехлар ишга туширилди. Эндиликда бу мўъжаз корхоналарда 20 дан зиёд турдаги кийим-кечак маҳсулотлари ишлаб чиқарилмоқда. Тайёр буюмлар эса шартнома орқали жумҳуриятимизнинг барча вилоятларига етказиб беріляпти.

Фабрика жамоаси шу йил биринчи чораги режаларини вақтида уддалаб, 28 миллион сўмлик истеъмол буюмлари тайёрлади. Қарийб 6 миллион сўмлик ортиқча иш бажарилди. Тикувчиларнинг ҳамжиҳат меҳнатлари туфайли фабрика вилоят маҳаллий саноат корхоналари орасида етакчилик қиляпти.

И. АБДУЛ ВАЛИЙ,
Фарғона вилояти.

МУКОФОТГА МАҲСИ-КАЛИШ

Андижон пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмаси маъмурияти иқтисодий қийинчиликларни ҳисобга олиб ўз ишчи-хизматчиларини ижтимоий ҳимоялаш чораларини кўрмоқда. Бу ерда январь ойидан бошлаб ойлик маошлар 1-1,5 минг сўмга етказилди. Яхши ишлаётганлар эса 2000 сўмдан зиёд иш ҳақи олишяпти.

Яқиндан бошлаб эса компенсация тўловлари ҳам бирмунча оширилди. Ҳозир ишчи-хизматчиларга 120—130 сўмдан овқат пули беріляпти. Фахрийлар, кўп болали ва кам таъминланган оилаларга моддий ёрдам кўрсатилмоқда. Илғор ишчилар мукофот тариқасида бир жуфт маҳси-калиш олишяпти.

У. ХОЛИҚОВ,
Андижон вилояти.

• *Спорт* • *Спорт* • *Спорт* • *Спорт* • *Спорт* • *Спорт*

ҚИЗҒИН ҲОЗИРЛИК

● ШУ ЙИЛ ёзида Барселона шаҳрида ўтказиладиган ёзги олимпиада баҳсларига қизғин ҳозирлик кўрилмоқда.

Халқаро олимпиада қўмитасининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Унда собиқ СССРнинг миллий олимпиада қўмитаси президенти Марат Грамов ХОК аъзолигидан чиқарилганлиги маълум қилинди.

Қарор июль ойида ўтказиладиган ХОК сессиясида тасдиқланади. Мусобақалар ўтказиладиган спорт иншоотлари эса бирин-кетин фойдаланишга топширилмоқда. Жумладан, олимпиада саройининг очилиши катта тантанага айланди. Замонавий бу кошона 12500 томошабинга мўлжалланган. Олимпиадани ўтказиш ташкилий қўмитаси бир қатор савобли ишларни ҳам амалга оширмоқда. Чунончи, мусобақа иштирокчилари бўлган давлатларнинг мадҳиялари магнит лентасига ёзиб қўйилди. Ҳозир бундай ёзувлар 183 тага етди. Уларнинг орасида собиқ Иттифоқнинг 12 республикаси, хусусан, Ўзбекистон давлат мадҳияси оҳанглари ҳам бўлиб, ғолиб спортчини шарафлаш чоғида чалиш кўзда тутилмоқда.

НАВБАТДАГИ УЧРАШУВЛАР

● ЭРТАГА ва ЯКШАНБА куни футбол бўйича Ўзбекистон биринчилигининг навбатдаги тур ўйинлари бўлади.

Биринчи лига жамоалари шанба куни еттинчи тур ўйинларини ўтказишади. Унда пешқадам «Шифокор» (Гулистон) Наманганда «Навбаҳор-2» футболчиларининг меҳмони бўлишади. Меҳмонлар ҳисобида 9 та очко бўлса, мезбонлар ҳозирча 6 та очко тўплашган. 8 та очко билан иккинчи ўринда бораётган Марғилоннинг «Атласчи» жамоаси эса Ғиждувоннинг «Заранггар» футболчиларини қабул қилишади. Шунча очколи «Бахт» (Тўрақўрғон) футболчилари Бекободнинг «Маъданчи» жамоаси билан майдонга тушадилар. Олий лига жамоаларининг 11-тур ўйинларининг ҳам қизиқарли бўлиши кутилмоқда. Чунончи, «Сўғдиёна» — «Кимёгар», «Янгиер» — «Темирйўлчи», «Нурафшон» — «Шаҳрихончи», «Сурхон» — «Нефтчи» ва «Навбаҳор» — «Пахтакор» каби пешқадамлар иштирокида ўтказиладиган учрашувларни тўпларга бой бўлишидан кўпчилик умидвор бўлиб турибди.

ЭЪЛОН ВА БИЛДИРУВЛАР

Жамғарма банки

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ЖАМҒАРМА БАНКИ
ОМОНАТЛАР БЎЙИЧА ТЎЛАНАДИГАН ФОИЗЛАР МИҚДОРИНИ ҚУЙИДАГИЧА ОШИРДИ:

● талаб қилиб олингунча омонатлар бўйича 3 фоиз
● муддатли омонатлар бўйича:
1 йилдан 3 йилгача 7 фоиз
3 йилдан 5 йилгача 10 фоиз
5 йилдан ортиқ 15 фоиз
● ёшларнинг мукофотли омонатлари бўйича 7 фоиз
● болаларнинг мақсадли омонатлари бўйича 15 фоиз

Янги фоиз миқдорлари 1992 йил 1 январдан бошлаб жорий этилди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ЖАМҒАРМА БАНКИ.

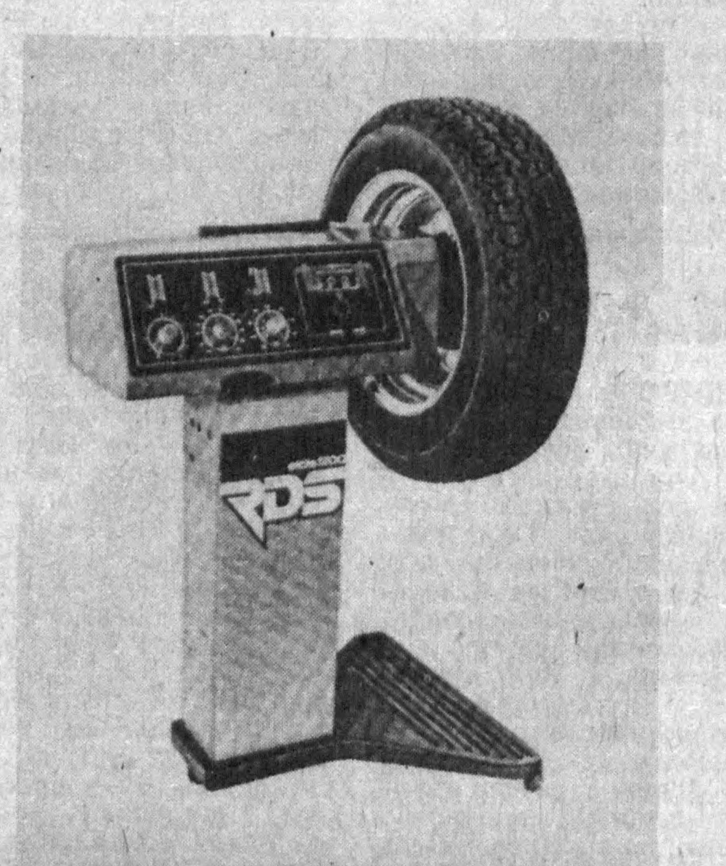

Станок балансировочный „eldis-1200"

Давлат корхонаси Сизга доимий яхши даромад манбаига эга бўлиш имконини беради!

БИЗ СИЗГА ЎЗ КОРХОНАНГИЗНИ ОЧИБ, ЎЗ ТАҚДИРИНГИЗНИНГ ҲАҚИҚИЙ ЭГАСИ БЎЛИШИНГИЗДА ЁРДАМ БЕРАМИЗ!

Жаноблар, Сизлар учун бизда турли-туман автосервис ускуналари бор.

ШОШИЛИНГ, ЖАНОБЛАР! СИЗНИНГ ДАРОМАДИНГИЗ УЧУН БИЗ БОШ ҚОТИРАМИЗ!

МАНЗИЛИМИЗ: 700099, Тошкент шаҳри, Энгельс кўчаси, 118-уй, 607-хона.

ТЕЛЕФОН: 34-25-81, ички телефон 1-67.

Полиомиелит ва болалар мия фалажининг асоратлари бўлган болалар учун 100-махсус мактаб-интернат

1992—93 ўқув йили учун ўзбек ва рус тилларида ўқитиладиган 1—10 синфларга

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

МАНЗИЛИМИЗ: 700095, Тошкент шаҳри, Собир Раҳимов райони, II-Чимбой кўчаси, 115-уй.

ЎТГАНЛАРНИНГ ОХИРАТИ ОБОД БЎЛСИН!

Абдулла Қодирий номидаги Тошкент давлат маданият олий билимгоҳи жамоаси «Оммавий тадбирлар режиссёрлиги» кафедраси мудири, доценти Б. С. Сайфуллаевга онаси

Каримахон НИШОНБОЙ қизининг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент Давлат юридик институти жамоаси институт Иқтисодий назария кафедрасининг доценти, иқтисод фанлари номзоди Н. Д. Алимовга отаси

Жўра АЛИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Республикаси Уй-жой-коммунал хўжалик вазирлигининг ҳайъати ва «Ўзтаъмирқурилиш» ишлаб чиқариш бирлашмаси Хоразм вилоят таъмирлаш-қурилиш трестининг бошқарувчиси

Эрназар МАҲМУДОВнинг

фожиали ҳалок бўлганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзолари ва қариндош-уруғларига таъзия изҳор қиладилар.

«Ўқитувчи» нашриёти жамоаси нашриётнинг собиқ ходими

Тўхтамурод ҚОДИРОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: А. АБДУБАННОПОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари) Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Я. ТУХТАЕВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ, Э. С. ХУЖАЕВ (масъул котиб) М. ШЕРБУТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

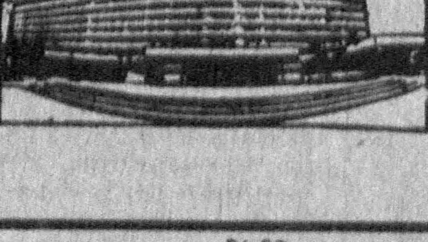

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, Тошкент–ГСП, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, 32-53-20; партия турмуши, советлар ҳаёти, назария ва мафкура — 33-34-69, 33-38-95, 32-53-97, 32-57-19, 32-54-18; саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; деҳқончилик саноати — 33-76-04, 33-07-20, 32-53-70; иқтисодиёт ва ҳаёт — 33-12-16, 32-57-20; фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21; адабиёт, санъат, тил ва публицистика — 33-12-56, 32-55-16; 33-20-36, 32-54-36, ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 33-14-24, 32-55-17; аҳлоқ-одоб — 32-54-29; фельетонлар — 32-54-27; безатиш — 32-57-22.

ЎЗМУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда — 4-48-85, Бухорода — 3-96-12, Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Нукусда — 2-42-62, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-89.

«Ўзбекистон овози» («Голос Узбекистана») — общественно-политическая газета Народно демократической партии Узбекистана.

386.914 нусхада чоп этилмоқда.

Буюртма № Г—128.

№ 96.

индекс 64583.

Рўзнома офсет усулида А—2 форматида босилади. ● Босишга топшириш вақти — 21.00 топширилди — 22.45 Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000 Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 32. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12.